

Manj sredstev bo ogrozilo preživetje kmetijske panoge

Seja sveta KGZS o Strateškem načrtu SKP

str. 3

Na Ponikvi že osemnajsto vseslovensko srečanje kmetov

Drugo nedeljo v oktobru je na Ponikvi potekalo srečanje kmetov.

str. 5

Ko nastopi tihi jesenski čas, ko so pridelki pretežno pospravljeni in opravljena jesenska setev, se oči kmetov ozrejo na prehojeno pot, na preteklo leto, na letino in naredijo obračun. Pretiranega zadovoljstva nad letošnjo letino sicer ni, pa vendar so se slovenski kmetje tudi letos zahvalili na tradicionalnem srečanju kmetov na Ponikvi pri zavetniku kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovnstva blaženem Antonu Martinu Slomšku. To so izrazili tudi s prinašanjem darov, kjer imata najmočnejše sporočilo kruh in vino. (Besedilo in foto: Marjan Papež)

Inovativni mladi kmet

S skupno akcijo KGZS in ZSPM že vrsto let spodbujamo inovativnost med mladimi kmeti.

str. 6

Z novo žago do stabilne prihodnosti kmetije

Predstavljamo kmetijo Najevnik iz vasi Plat.

str. 16

Kako varna je Slovenija?

Na nedavnem vseslovenskem srečanju kmetov na Ponikvi je kot častni gost nastopil profesor dr. Jože Osterc, ki je bil prvi kmetijski minister v samostojni Sloveniji. V svojem zanimivem nastopu je med drugim omenil tudi to: »V času osamosvajanja Slovenije me je skrbela predvsem zagotovitev oskrbe z osnovnimi živili. Zavedal sem se, da je lahko hrana najmočnejše orožje, če je zmanjka in zajame ljudi panika.« In je dodal še: »Ne bojte se kmetovanja in prevzemanja kmetij! Pomembno je tudi zavedanje, da sodeluješ pri zagotavljanju nacionalne prehranske varnosti, ki omogoča preživetje naroda.« Njegov nastop kot tudi celotni dogodek si lahko ogledate na naši spletni strani.

Sta torej kmetijstvo in samo kmetovanje sploh pomembna za Slovenijo? Res je, da je delež kmetijstva v celotnem bruto domačemu proizvodu po podatkih Statističnega urada znašal leta 2020 le 1,2 odstotka in da je bil ta leta 1995 še 2,7 odstotka. Glede na to bi lahko dejali, da pomen in vrednost kmetijstva v Sloveniji upadeta, in če bo šlo tako naprej, bomo kmalu govorili o kmetijstvu kot eksotični dejavnosti, s katero se bo ubadal samo še kakšen fanatik ali nostalgik, ki bi želel s tem obuditi stare spomine. Če vse to drži, potem lahko že sedaj pospravimo stvari v kot in zadnji naj ugasne luč!

Toda v nas vseeno klujuva kanček dvoma v takšne napovedi. Če je kmetijstvo vedno manj pomembno, kdo bo potem prideloval hrano? Kdo bo nahranil 7,7 milijarde ljudi? Bo dovolj žuželk, da bi iz njih začeli »proizvajati« hrano? Zakaj potem Kitajska na veliko kupuje kmetijsko zemljo v Afriki? Verjetno ne iz sočutja do Afričanov, temveč je to pomembna strateška odločitev. Vedo namreč (kar je rekel Osterc na začetku tega uvoda), da je hrana lahko orožje, in da bo tisti, ki bo imel hrano, lahko vladal ljudem (vsaj večini).

Sposodimo si besede Antona Komata, ki je nekoč dejal, »...da za sprožitev prehranske vojne proti neki državi ne rabiš vojske in orožja, temveč zadostujeta le dve strategiji, ki si sledita. Začne se s propadom malih družinskih kmetij in nadaljuje s povišanjem cen hrane oziroma umetno ustvarjenim pomanjkanjem.« Se vam zdi znano?

Kaj bo torej naredila Slovenija? Bomo prepoznali resnost položaja, v katerem se trenutno nahaja slovensko kmetijstvo, in da naša prehranska varnost visi na nitki? Cene energentov, gnojil, semen in drugih vhodnih stroškov rastejo, cene v trgovinah bodo verjetno tudi zrasle, toda ne zaradi višjih odkupnih cen, saj so te bolj ali manj nespremenjene že vrsto let. Družba od slovenskih kmetov tudi čedalje bolj zahteva prilagoditve na višje standarde dobroti živali in varovanja okolja, ki pa jim kmetje zaradi minusa pri pridelavi hrane ne morejo več slediti. In če ti nič ne ostane, potem tudi kmetovati ne moreš več. Si predstavljate, kako bo potem videti naše podeželje? Zato je prihajajoče programsko obdobje, katerega strateški načrt se pravkar sprejema, zadnja priložnost, da v slovenskem kmetijstvu vložimo nekaj več v naložbe za razvoj. Če to zamudimo, je naša prehranska varnost ogrožena in bomo v prihodnje za zagotovitev zadostnih količin hrane odvisni od miloščin velesil.

Vseeno končajmo bolj optimistično. Uporabimo spet besede Osterca na Ponikvi: »Zaradi številnih vsesplošnih koristi so lahko kmetje ponosni in upravičeno samozavestni, saj s kmetovanjem aktivno sodelujejo pri oblikovanju pokrajine in Slovencev.« Zapomnimo si to!

Robert Peklaj,
urednik Zelene dežele

**Strokovna gradiva
na spletu
www.KGZS.si**

Se zavedamo pomena kmetijstva?

ROMAN ŽVEGLJČ
predsednik KGZS

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije se trudimo prispevati svoj delež k temu, da bi bilo slovensko podeželje obdelano in poseljeno. To je pomembno ne samo zaradi ohranitve kmetijstva in podeželja na splošno, temveč tudi zaradi tega, da ustvarimo pogoje za razvoj. Če bodo mladi v ohranjanju kmetije videli tudi priložnost za svoj obstoj, potem se bodo sedanji lastniki kmetij lažje odločili za prenos na svoje zanamce.

To pa je eden od pogojev, da bodo mladi izbrali življenje na podeželju kot priložnost in poslanstvo, da bo njihov poklic, torej kmet, spet cenjen. S tem namenom že od vsega začetka podpiramo akcijo Inovativni mladi kmet. Prav ta teden bomo skupaj z Zvezo slovenske podeželske mladine izbrali inovativnega mladega kmeta ali kmetico. Zanimanje pri mladih za ta naziv raste, prav tako zmagovalci postajajo prepoznavni v družbi. V tej številki smo pripravili podrobne opise kandidatov, da vam jih malo približamo. Že vnaprej čestitamo zmagovalcu in vsem, ki iščete zamisli ter možnosti za napredek.

Jesen je tudi čas, ko žanjemo sadove našega dela. Od vekomaj je tako, le da sta se vloga in pomen kmetijstva skozi obdobja spremenila. Če je nekoč skoraj večina živela od kmetijstva, se danes s kmetijstvom ukvarjamo le še redki. Zato bi morala biti naša vloga v družbi še tolikanj pomembnejša, kajti le kmet lahko zagotovi prehransko varnost države. Prepričan sem, da bodo to spoznali tudi tisti, ki imajo škarje in platno v rokah, ko krojijo našo usodo. Prva priložnost je že pri sprejemanju strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027, ki bo lahko, če bo dobro zastavljen, položil trdne temelje za nadaljnji obstoj, predvsem pa za razvoj slovenskega kmetijstva. S pametno razporeditvijo denarja se da doseči tudi to.

KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS

SPLOŠNE INFORMACIJE

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

Zelena dežela št. 168, oktober 2021 • Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno. • Uredništvo: KGZS – Zelena dežela, Gospodinjka ulica 6, 1000 Ljubljana, tel.: 01/5136640, e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si, splet: www.kgzs.si • Odgovorni urednik: Robert Peklaj • Novinar: Marjan Papež • Fotografija na naslovnici: Marjan Papež • Tehnično urejanje: Andrej Lombar • Jezikovni pregled: Marjana Cvirn • Fotografije: arhiv KGZS (če ni drugače navedeno) • KGZS ne odgovarja za oglasno vsebino. Tisk: Salomon, d.o.o. • Naklada: 94.000 izvodov • ISSN 1581-9027, spletna izdaja ISSN 2536-2119

Vabimo vas na 36. tradicionalni posvet Javne službe kmetijskega svetovanja, ki se bo letos odvijal pod naslovom ZNANJE IN SODELOVANJE ZA KMETIJSTVO PRIHODNOSTI.

Govorili bomo o aktualnih spremembah, ki nas čakajo v novem programskem obdobju. Z domačimi in tujimi strokovnjaki bomo osvetlili stanje v slovenskem kmetijstvu, prihodnje izzive kmetijskega svetovanja ter pomen znanja in sodelovanja. Dotakni se bomo tudi drugih tem, ki bodo orisale trenutno stanje in prihodnost kmetijstva v Sloveniji.

Drugi dan posveta bo organiziralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in bo namenjen predstavitvi slovenskih projektov Evropskega partnerstva za inovacije iz ukrepa M16 Sodelovanje v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020.

Celoten dogodek se bo odvijal **22. in 23. novembra 2021** v Laškem, možno pa bo tudi aktivno spremljanje prek spleta.

Vse informacije o posvetu najdete na spletni strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Prijava je možna na strani <https://www.kgzs.si/jks/posvet> od 25. oktobra 2021.

Nekateri pomembnejši dogodki v oktobru in novembru

Kdaj?	Kaj? / Kje?
20.–23. 10.	Sejem Narava-zdravje, Ljubljana
22. 10.	Izbor Inovativnega mladega kmeta 2021, Ljubljana
22.–23. 11.	Posvet javne službe kmetijskega svetovanja, Laško
19. 11.	Tradicionalni slovenski zajtrk

Nekateri pomembni roki

Do kdaj?	Kaj?
20. 10. 2021	18. in 19. javni razpis iz podukrepa 4.1 - Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva za leto 2021; operacija Naložbe za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskih gospodarstev
12. 11. 2021	4. javni razpis za podukrep 4.3 - Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva; Operacija Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih
10. 12. 2021	4. javni razpis za podukrep 4.3 - Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva; OPERACIJA: Gradnja namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
10. 12. 2021	2. javni razpis za podukrep 4.3 - Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva; OPERACIJA: Tehnološke posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom
16. 12. 2021	3. javni razpis za podukrep 6.3 - Pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij
17. 12. 2021	2. javni razpis za podukrep 6.4 - Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti
21. 12. 2021	4. javni razpis za podukrep 9.1 Ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev v kmetijskem in gozdarskem sektorju iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020
10. 1. 2022	Javni razpis za operacijo naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa iz PRP 2014-2020 za leto 2021
Do porabe sredstev	5. javni razpis za aktivnost Dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020
Do porabe sredstev	3. javni razpis za operacijo Ureditve gozdnih vlnak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014–2020

Zbral: Ma. P.

Razpis za Dobrote slovenskih kmetij 2022

KGZS - Zavod Ptuj, Mestna občina Ptuj, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z ostalimi kmetijsko-gozdarskimi zavodi in ob podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS prirejamo v okviru FESTIVALA DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ 33. državno ocenjevanje kmečkih prehranskih izdelkov.

PRVI DEL razpisa za sodelovanje na 33. državnem ocenjevanju DOBROTE SLOVENSkih KMETIJ 2022

Da boste vaše kakovostne izdelke lahko čimprej označevali z znakom Dobrote slovenskih kmetij, smo se odločili, da bomo nekatere skupine izdelkov ocenili že v jesenskem času. Izdelke bodo ocenjevale strokovne komisije. Podeljena bodo zlata, srebrna in bronasta priznanja za kakovost.

Konec leta 2021 bomo ocenjevali: sokove in nektarje, suho sadje in druge suhe pridelke, domače marmelade, džeme in sadne namaze, kompote, konzervirane vrtnine in druge konzervirane pridelke, med in čaje.

V januarju 2022 bo objavljen drugi del razpisa.

Razpis in pravilniki o ocenjevanju izdelkov na Dobrotah slovenskih kmetij 2022 so objavljeni na spletnih straneh KGZS in KGZS Zavoda Ptuj: www.kgz-ptuj.si ali www.dobrotelovenskikhkmetij.si.

Na ocenjevanju Dobrote slovenskih kmetij lahko sodelujejo kmetije in druga kmetijska gospodarstva, ki so vpisana v register kmetijskih gospodarstev pri MKGP oziroma imajo trajne nasade vpisane v register pri MKGP ali so vpisani v register čebelnjakov. Ocenjujejo se izdelki iz surovin, pridelanih na lastni kmetiji, del surovin je lahko dokupljenih ali nabranih (za čaje) na lokalnem območju.

Vsi, ki izpolnjujete pogoje in želite sodelovati na ocenjevanjih, se javite na lokalni enoti kmetijske svetovalne službe, kjer vam bo svetovalec/svetovalka elektronsko izpolnil/a prijavnico za vsak izdelek posebej. S seboj prinesite KMG MID vaše kmetije in potrdilo o plačilu kotizacije.

Zadnji rok za prijavo je ponedeljek, 15. november 2021.

Vsak izdelek za ocenjevanje mora biti opremljen z deklaracijo, iz katere bo razvidno, za kakšen izdelek gre, odstotki posameznih sestavin, vsi dodatki, kdaj je bil izdelan in do kdaj je izdelek uporaben, čas in način priprave (čaji).

Vzorci, ki bodo v premajhnih količinah ali prepozno dostavljeni, ne bodo ocenjeni!

Prispevek – kotizacija za ocenjevanje znaša skupaj z DDV-jem 30 evrov za prvi izdelek, za vsak naslednji izdelek na isto ime in priimek pa 25 evrov.

Že 33. festival Dobrote slovenskih kmetij s podelitvijo priznanj bo predvidoma potekal od 20. do 22. maja 2022 v Minoritskem samostanu na Ptuj.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri svetovalkah/svetovalcih za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območju vašega kmetijsko-gozdarskega zavoda ali na spletni strani: www.dobrotelovenskikhkmetij.si ali www.kgz-ptuj.si.

Manj sredstev bo ogrozilo preživetje kmetijske panoge

Začetek septembra je oznanil burno jesen, ki jo bo krojilo usklajevanje Strateškega načrta Skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027.

Robert Peklaj, KGZS
robert.peklaj@kgzs.si

Na sedežu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je pod vodstvom predsednika KGZS **Romana Žvegljčiča** v začetku septembra potekala druga izredna seja Sveta KGZS. Na njej so člani Sveta in strokovni sodelavci KGZS obravnavali nov predlog pristojnega ministrstva glede finančnega razreza Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027. Seja je bila prekinjena zaradi soglasnega strinjanja članov Sveta KGZS, da razpoložljiva sredstva niso dovolj za prilagoditev na nove zahteve Skupne kmetijske politike. Predlagana višina sredstev ne omogoča ohranitve in posodobitve slovenskega kmetijstva. Člani Sveta KGZS zahtevajo dodatna sredstva v višini 380 milijonov evrov za obdobje naslednjih pet let.

Člani Sveta KGZS ugotavljajo, da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS le delno upoštevalo predloge sprememb strateškega načrta, ki jih je podala zbornica. Članom zbornice tako niso znane vsebinske rešitve intervencij in njihova višina. Pri ponovnem pregledu finančnega razreza je bilo znova ugotovljeno, da so za razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja nujno potrebna bistveno višja sredstva, ki bodo omogočala primeren dohodek in standard dela ter življenja na kmetijah, zagotavljala več investicij za ohranitev in razvoj družinskih kmetij, zagotavljala pridelavo in prirejo varne ter kakovostne slovenske hrane, omogočala prilagoditev slovenskega kmetijstva na vedno zahtevnejše razmere na trgu ter ohranitev podeželja in njegove poseljenosti. Prav tako bodo omogočala ohranjanje kulturne krajine za namen razvoja turizma in zagotavljanje pogojev, ki bodo mlade obdržali na kmetijah, ter prilagajanje podnebnim spremembam, ki jih kmetijstvo najbolj občuti.

»Kmetijstvo se nahaja na prelomnici. Predlog strateškega načrta je finančno podhranjen, nižanje sredstev bi dodatno ogrozilo preživetje kmetijske panoge,« meni predsednik KGZS **Roman Žvegljčič**, ki je prav tako ovrgel pogosto trditev, da je kmetijstvo vir emisij toplogrednih plinov z izjavo, da se je v času zaprtja sveta zaradi pandemije covid-19 opazno dvignila čistost ozračja kljub dejstvu, da je kmetijstvo delovalo v enakem obsegu.

»Kljub temu, da nam je Vlada RS že zagotovila določena dodatna sredstva, smo pri

novem pregledu finančnega razreza strateškega načrta ugotovili, da je sredstev premalo,« zatrjuje predsednik SKS **Anton Medved**.

»Kljub mnenju, da je na kmetijskih razpisih možno pridobiti veliko sredstev, da so le-ta dostopna in omogočajo visoko stopnjo sofinanciranja, temu ni tako. Tako je bilo na enem od zadnjih razpisov za investicije, namenjenega kmetijam (16. Javni razpis 4.1 - Naložbe v kmetijsko gospodarstvo), zanimanje kmetij za investicijska sredstva bistveno večje, kot je bilo razpoložljivih sredstev. Od 111 oddanih vlog je bilo le 20 prejemnikov. Šlo je za razpis, ki omogoča povrnitev 40 % vloženi sredstev,« pove ekološki kmet in član Sveta KGZS **Žiga Kršinar**.

Razmere na trgu kmetijskih pridelkov so vse slabše in škarje cen se zapirajo v škodo kmetov. Za kmete to pomeni, da sami vse težje investirajo v razvoj kmetij, kar na dolgi rok pomeni konec pridelave in prireje. Manjši prihodki na kmetiji vplivajo na zasebno življenje družine, ki kmetuje. Slaba ekonomska stabilnost onemogoča dvig osebnega standarda, ovira šolanje otrok in manjša možnost ustvarjanja družin ter motiva za kmetovanje novih generacij. Opuščanje kmetovanja pomeni tudi intenzivno zaraščanje Slovenije.

Srečanje pri predsedniku vlade

Nekaj dni kasneje se je predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije **Roman Žvegljčič** sestel s predsednikom Vlade RS **Janezom Janšo**. Na srečanju so skupaj z resornim ministrom **dr. Jožetom Podgorškom**, direktorjem KGZS **Janezom Pircem** in članom Sveta KGZS **Žigo Kršinarjem** iskali možnosti za rešitev težav glede Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023–2027 in finančnih sredstev za prihajajoče petletno obdobje. Vlada RS bo preučila dodatne možnosti in jih skušala uresničiti glede na gospodarsko rast.

»Predsednik Vlade RS je izrazil razumevanje glede položaja v kmetijstvu ter pomena pridelave varne in kakovostne hrane ter stabilne pogoje, ki zagotavljajo skladen in socialno vzdržen razvoj podeželja. Glede na trenutni položaj, ko zaznavamo gospodarsko rast, in v primeru, da se bo ta nadaljevala, se bodo našla tudi dodatna sredstva za spodbujanje razvoja kmetijstva.

Predlog strateškega načrta SKP 2023-2027 je članom sveta KGZS predstavil minister dr. Jože Podgoršek

Žal je gospodarski položaj zaradi več razlogov težko predvidljiv, zato pogovori še niso zaključeni in se bodo nadaljevali,« je po srečanju razložil predsednik KGZS **Roman Žvegljčič**.

Protest ostaja v igri

Člani Sveta Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) so po obisku pri predsedniku vlade konec septembra nadaljevali prekinjeno drugo izredno sejo Sveta, na kateri so razpravljali o Strateškem načrtu Skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027. Predsednik KGZS **Roman Žvegljčič** je predstavil aktivnosti zbornice v teh dveh tednih, predvsem pa rezultate pogovora s predsednikom vlade in skupna prizadevanja pomembnejših nevladnih kmetijskih organizacij za uresničitev zahtev seje Sveta pred 14 dnevi. »Pogovor s predsednikom vlade in skupen nastop nevladnih organizacij sta bila delno uspešna. Nekaj pozitivnih premikov je bilo, a to ne pomeni, da smo že zadovoljni z doseženim. Zato bomo skupaj z ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugimi organizacijami še naprej vztrajali pri iskanju takšnih rešitev, ki bodo v korist kmetijstvu. Predlagali bomo tudi ponoven sestanek s predsednikom vlade še pred sprejetjem strateškega načrta in vztrajali pri zahtevi za dodatna sredstva za kmetijstvo,« je še dodal Žvegljčič.

Sicer pa so člani Sveta KGZS sprejeli sklep, da zbornica vztraja pri dodatnih 380 milijonih evrov za drugi steber skupne kmetijske politike v prihodnjih petih letih. Za doseg tega cilja podpirajo skupna prizadevanja in sodelovanje z drugimi kmetijskimi nevladnimi organizacijami (Zadružno zvezo Slovenije, Sindikat kmetov Slovenije, Zvezo podeželske mladine Slovenije in GZS – Zbornico kmetijskih in živilskih podjetij). Do uresnitve zahteve bo zbornica tudi nadaljevala z aktivnostmi in pripravami na vseslovenski protest kmetov.

Razmere so vsak dan slabše

V začetku oktobra je vodstvo KGZS ponovno opozorilo na zaskrbljujoč položaj slovenskega kmeta. V letošnji pomladi in poletju namreč ugotavljamo, da

prihaja do resnih zaostritev pogojev pridelovanja, posebej z izjemno visokimi rastmi cen vhodnih stroškov, katere na kmetijah »vgrajujejo« v kmetijsko pridelavo. »Ugotovitve so resnično zaskrbljujoče. V rastlinski pridelavi so se cene vhodnih stroškov, poleg znanih podražitev energije, predvsem goriv, v zadnjih mesecih pomembno povisale,« je opozoril direktor KGZS **Janez Pirc** in dodal: »Še hujše pa so razmere v živinorejski proizvodnji: poleg naštetih podražitev, katere bremenijo pridelavo krme na poljih in travnikih, so se izjemno močno podražile tudi vse vrste krme. Na drugi strani ostajajo cene ključnih živinorejskih proizvodov (mleko, goveje, prašičje, perutninsko meso in meso drobnice) prak-

tično na istih ravneh – z vmesnimi znižanji – že nekaj zadnjih let.«

»Razloge zaradi takšnih neskladij je treba iskati v neurejenih razmerah v prehrabni verigi,« je povedal predsednik KGZS **Roman Žvegljčič** in opozoril: »S tako nizkimi odkupnimi cenami kmetije ne bodo mogli več vlagati v obstoj in razvoj svojih kmetij, predvsem pa se kmetije ne bodo mogle prilagoditi višjim standardom, ki jih od nas pričakuje in zahteva družba.«

Sicer pa smo še poudarili, da navedene kritične razmere v tekoči pridelavi, visoka raven cen vhodnih stroškov ob obstoječih ravnih odkupnih cen kmetijskih proizvodov, ne omogočajo vlaganj v proizvodne kapaciti-

tete. Nasprotno: ob ohranjanju sedanjih cenovnih razmer pričakujemo, da bodo rejo opustili tudi tisti rejci, ki so doslej vztrajali in s svojo pridelavo – praviloma na območjih z omejenimi dejavniki – kljub doseganju le skromnega dohodka ohranjali kmetije, hkrati pa tudi kulturno krajino in pogoje za privlačnost podeželja za obiskovalce iz urbanih območij.

Zato na KGZS vztrajamo, da sta dvig produktivnosti kmetij in posledično konkurenčnejša pridelava na kmetijskih gospodarstvih ključnega pomena za slovensko kmetijstvo. Prav tako moramo h kmetovanju še bolj pritegniti mlade, ki bodo v kmetijstvu videli svojo poslovno priložnost za obstoj in razvoj. Za doseg teh ciljev pa mora Slovenija zagotoviti dodaten denar za pospešeno posodobitev slovenskih kmetij, in sicer tako iz evropskih kot tudi lastnih sredstev.

Vodstvo KGZS je skupaj z drugimi kmetijskimi nevladnimi organizacijami glede na zaskrbljujoč položaj slovenskega kmeta ponovno pisalo predsedniku vlade in predlagalo srečanje, še preden se sprejme slovenski strateški načrt Skupne kmetijske politike.

36. TRADICIONALNI POSVET JAVNE SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA

ZNANJE IN SODELOVANJE ZA KMETIJSTVO PRIHODNOSTI

Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodek Evropskega partnerstva za inovacije – EIP

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

22. - 23. november 2021

PRIJAVA NA SPLETNI STRANI POSVETA: <https://www.kgzs.si/jsk/s/posvet>

Za ureditev komunalnega prispevka na kmetijah

Trenutna ureditev komunalnega prispevka, ki je urejena v Zakonu o urejanju prostora (ZUreP-2) in občinskih odlokih, je za kmetije neustrezna in nepravilna.

Gašper Cerar, KGZS
gasper.cerar@kgzs.si

Različne ureditve komunalnega prispevka po občinah, ki na podlagi ZUreP-2 z občinskimi odloki opredeljujejo komunalni prispevek, nelegitimno povzročajo neenakost med primerljivimi kmeti, ki konkurirajo na domačem in EU trgu. Zato zahtevamo, da se za gradnjo kmetijskih objektov (nestanovanjske kmetijske stavbe - CC-SI: 1271) na ravni države določi oprostitve plačila komunalnega prispevka za novogradnje ali dozidave obstoječih gradenj. Ob spremembi namembnosti objekta se komunalni prispevek plača.

Čemu je namenjen

Komunalni prispevek predstavlja plačilo dela stroškov gra-

dnje nove občinske komunalne opreme ali za financiranje obstoječe komunalne opreme. Sredstva, ki jih občina zbere iz naslova komunalnega prispevka, lahko porablja samo za namen gradnje občinske komunalne opreme. Odvisen je od opremljenosti stavbnega zemljišča s komunalno opremo, namembnosti objekta (Fn), površine gradbene parcele stavbe, tlorisne površine stavbe ali površine gradbenega inženirskega objekta ali površine drugih gradbenih posegov, razmerja med deležem gradbene parcele stavbe (DpN) in deležem površine stavbe (DtN). Raziskave ugotavljajo, da je komunalni prispevek večinoma neodvisen

od razširjenosti komunalnih omrežij, vrednosti infrastrukture in gostote poselitve, temveč od oddaljenosti od Ljubljane oziroma geografske lokacije in ekonomske moči prebivalstva (višje plače v povprečju pomenijo višji komunalni prispevek ob nespremenjeni ravni komunalne oskrbe).

Več kot pol občin nima oprostitve plačila

Na KGZS smo pripravili analizo občinskih odlokov, ki urejajo komunalni prispevek, s podarkom na obravnavi kmetijskih objektov (nestanovanjske kmetijske stavbe - CC-SI: 1271) z vidika ureditve oprostitve plačila komunalnega prispevka za kmetijske objekte. ZUreP-2 občinam omogoča delno ali celotno oprostitve plačila komunalnega prispevka za obstoječo komunalno opremo za gradnjo neprofitnih stanovanj in gradnjo stavb v javnem interesu. Ugotavljamo, da v Sloveniji 128 občin nima dodatnih oprostitve

plačila komunalnega prispevka. Ostale občine za nestanovanjske kmetijske stavbe (CC-SI: 1271) nudijo od 10- do 100-odstotno (Cirkulane, Ig, Loška dolina, Semič, Sevnica) oprostitve plačila komunalnega prispevka. Največ (19) občin nudi 50-odstotno oprostitve za kmetijske stavbe.

Znesek komunalnega prispevka je odvisen tudi od faktorja namembnosti objekta. Po analizi občinskih odlokov ugotavljamo, da imajo občine za nestanovanjske kmetijske stavbe oziroma za druge nestanovanjske stavbe različne faktorje namembnosti objekta: skoraj polovica občin določa faktor namembnosti objekta 0,7, slaba četrtina občin faktor namembnosti objekta 0,5.

Brez argumentov in različni pristopi

Analiza občinskih odlokov glede komunalnega prispevka za kmetijske objekte kaže, da občine investitorjem v kmetijske

stavbe brez tehtnih argumentov nudijo različne oprostitve od 10 do 100 odstotkov in v formuli za izračun komunalnega prispevka upoštevajo različne faktorje dejavnosti, kljub temu, da kmetije gradijo ali dograjujejo enakovrstne in objekte za opravljanje kmetijske dejavnosti in s tem pridelavo ter predelavo hrane. Zmoti predvsem dejstvo, da (pre)velike razlike v oprostitvi ali faktorju dejavnosti obstajajo v sosednjih občinah – ni skladno z načelom horizontalne enakosti, da primerljivi in celo skorajda sosednji kmetiji plačata bistveno različne komunalne prispevke zgolj zaradi dejstva lokacije kmetije v eni oziroma v drugi občini.

Zahtevamo, da se z namenom končanja razlikovanja med kmetijami glede na lokacijo investicije v Zakonu o urejanju prostora (ZUreP-3), ki je v zakonodajnem postopku, nelegitimnosti in nesistematičnosti pri odmeri komunalnega prispevka odpravijo. V predlogu ZUreP-3 je treba urediti opro-

stitve plačila komunalnega prispevka tako, da bodo občine ob spoštovanju načela horizontalne enakosti kmetijske objekte v celoti oprostile plačila komunalnega prispevka. Zahtevamo spremembo 240. člena predloga ZUreP-3 z vsebino, ki bo določila oprostitve od obveznosti plačila komunalnega prispevka za novogradnjo in dograjevanje nestanovanjskih kmetijskih stavb (CC-SI: 1271). Ob spremembi namembnosti celotnega ali dela objekta iz nestanovanjske kmetijske stavbe v drugo vrsto stavbe se za takšen objekt komunalni prispevek plača. S tem bo spoštovano načelo enakosti pred zakonom, česar danes, ko imamo po občinah glede oprostitve zelo različno obravnavo kmetijskih objektov, ne moremo reči.

Negotovost evropske gozdarske strategije

Vse organizacije evropskih lastnikov gozdov so podpisale deklaracijo, v kateri sporočajo zaskrbljenost nad evropsko gozdarsko strategijo in jo označujejo kot nezadostno ter neusklajeno.

Mihael Koprivnikar, KGZS
miha.koprivnikar@kgzs.si

Evropsko gozdarsko strategijo je Evropska komisija objavila letos junija. V njej so povzete rešitve iz predhodno sprejete Strategije o biodiverziteti, ki ne upošteva velikih razlik med državami glede ohranjenosti gozdov. Zaradi velike stopnje sonaravnosti in veliko debelega drevja je besedilo za slovenske lastnike gozdov še posebej problematično. Strategija predvideva, da bi gozdove z naravno drevesno sestavo in gozdove s starimi drevesi zaščitili oziroma v njih ne bi gospodarili. Definicije, kaj so stara drevesa ter izjemno ohranjeni gozdovi, še čakamo, toda brez pogajanja se je predvidelo okoli 100.000 ha novih gozdnih rezervatov.

Burne reakcije lastnikov gozdov

Evropske organizacije lastnikov gozdov so strategijo takoj označile kot neprimerno in nezadostno, saj bi lastniki gozdov potrebovali podpore za izvajanje del v gozdovih ter pomoč, ne pa omejitve, za katere se ne ve, ali bodo na voljo sredstva za primerne odškodnine. Lastniki gozdov smo pričakovali, da bo cilj Evropske gozdarske strategije izboljšanje stanja v gozdovih in njihova večja odpornost na podnebne spremembe.

Žal so se pričakovanja izjalovila. Strategija načrtuje opuščanje gospodarjenja z gozdovi in dodatno omejuje lastniške pravice. Predvideno omejevanje gospodarjenja z gozdovi bo ustavilo razvoj gozdno-lesne panoge in zmanjšalo rabo lesa v izdelkih in stavbah, kar nikakor ni v skladu z Evropskim zelenim dogovorom prehoda v zeleno gospodarstvo. Lastniki gozdov se zaradi pomanjkanja časa in zakonodajnih ovir že zdaj težko odločajo za sadnjo in iz-

vajanje nege v gozdovih, nova gozdarska strategija pa bo lastnike dodatno odvrnila, da bi vlagali v gozdove. Ni namreč jasno, ali bodo lahko prirastel les sploh prodali, ali pa ga bodo morali zaradi evropskih zahtev pustiti v gozdu. Strategija tako ni prilagojena stanju na terenu.

Aktivno gospodarjenje je rešitev za podnebne spremembe

Gozdarstvo je v EU edini sektor, ki ne pripomore k podnebnim spremembam in zagotavlja ponor CO₂, ki prihaja iz ostalih sektorjev. Les nadomesti beton, kovine in plastiko ter skladišči CO₂ v izdelkih in stavbah. Usmeritve nove gozdarske strategije so nevarne tudi glede varstva in ohranjanja gozdov. Negospodarjeni gozdovi so ob podnebnih spremembah veliko bolj nestabilni in pod-

Predstavniki lastnikov iz šestnajstih držav in vseh krovnih organizacij so sopodpisniki Dunajske deklaracije.

vrženi škodljivcem, ujmam ter požarom. V alpskem prostoru opustitev gospodarjenja varovalnih gozdov lahko povzroči ogromne škode na infrastrukturi. Dobro stanje gozdov lahko zagotovimo le z aktivnim gospodarjenjem.

Dunajska deklaracija

Z namenom poenotenja stališč evropskih lastnikov gozdov in jasnega signala politiki se je v začetku oktobra na Dunaju odvijala konferenca lastnikov gozdov na temo evropske gozdarske strategije. Predstavniki iz šestnajstih držav so zahtevali pojasnila, saj predlagana evropska gozdarska strategija predvideva ogromno omejitev pri gospodarjenju z gozdom, ne izkorišča pa se priložnosti večje

rabe lesa in aktivnosti za prilaganje na podnebne spremembe. Lastniki gozdov širom Evrope se zato sprašujejo, ali so gozdovi še v njihovi lasti.

Vse organizacije evropskih lastnikov gozdov so podpisale deklaracijo, v kateri sporočajo zaskrbljenost nad evropsko gozdarsko strategijo in jo označujejo kot nezadostno ter neusklajeno. Nadalje opozarjamo, da razni dogovori in usmeritve za uveljavitev zelenega dogovora EU niso dosledne in si med sabo celo nasprotujejo.

Ključna vprašanja, ki zahtevajo dodatno razlago in razpravo, so novi evropski indikatorji za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, nova EU certifikacija gospodarjenja z gozdovi, plačila za ekosistemske storitve

in nadomestila za omejevanje gospodarjenja.

Evropski gozdovi so se v zadnjih desetletjih povečali tako v hektarjih kot v lesni zalogi. V Sloveniji se je lesna zaloga v zadnjih dvajsetih letih povečala za več kot 10 odstotkov, sečnja pa močno zaostaja za načrtovano in bo letos dosegla le okoli polovico letnega prirastka. V slovenskih gozdovih bi morali za zagotavljanje stabilnosti gozdov in njihovega hitrejšega prilaganja na podnebne spremembe povečati sečnjo, sadnjo in nego ter organizirati gozdarstvo tako, da bi spodbudili gospodarjenje v zasebnem sektorju.

Gozdni dialog in potrebne spremembe

Slovenski lastniki gozdov opozarjamo, da se na nacionalni ravni ključnih težav zasebnih lastnikov še ni začelo reševati. Slovenski lastniki gozdov zato od vlade pričakujemo več aktivnosti in sistematično izvajanje gozdnega dialoga v delovnih skupinah, delavnicah in okroglih mizah, kjer bi se iskale in sprejele tudi rešitve za boljšo podporo ter razvoj zasebnega sektorja gozdarstva. Manjka tudi jasna in bolj dosledna politika razvoja gozdno-lesnega sektorja, ki mora biti v sožitju z zasebnim gozdarstvom. Ob odsotnosti nacionalnih razvojnih ciljev se bojimo, da bo Evropska gozdarska strategija le ovira in ne priložnost za trajnosten in sonaraven razvoj Slovenije.

Na Ponikvi že osemnajsto vseslovensko srečanje kmetov

»Očetov blagoslov otrokom dom podpira« je bila vodilna Slomškova misel letošnjega vseslovenskega srečanja kmetov, ki je drugo nedeljo v oktobru potekalo na Ponikvi, rojstnem kraju blaženega Antona Martina Slomška, zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva.

Tatjana Vrbošek, KGZS
tatjana.vrbosek@kgzs.si

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

V cerkvenem letu svetega Jožefa so celjski škof msgr. dr. Maksimiljan Matjaž, škof slovenske evangeličanske cerkve mag. Leon Novak, prof. dr. Jože Osterc in drugi udeleženci srečanja razmišljali o vlogi očeta ter pomenu kmečkega dela, ki daje dostojanstvo in je priložnost za uresničitev posameznika ter rast družin kot prvotnega jedra družbe. Glasbeno so ga obogatili kvartet družine Štiglic z Ljubnega ob Savinji ter ljudski pevci z Vitanja.

Srečanje je potekalo v cerkvi svetega Martina na Ponikvi, večina romarjev ga je spremljalo prek prenosa na radiu Ognjišče in televiziji Exodus ter kanalu YouTube (kjer si ga je še vedno možno ogledati).

Pomembno je, za koga in kako delaš

Celjski škof msgr. dr. Maksimiljan Matjaž je v svoji pridigi izpostavil še vedno aktualen Slomškov poziv rojakom k marljivi preudarnosti, kajti s tožbami ne bomo poboljšali sveta, ne sami sebe. »Koliko je danes ljudi, ki delajo in garajo, ki morda tudi veliko ustvarijo, pa niso srečni. Odgovor je v resnici preprost. Nihče se ne more sam osrečiti, še s tako pridnim in trdim delom ne. Resnično osrečuje samo ljubezen. To pa je dar, ki ga lahko sprejmeš samo po drugem. Za srečo namreč ni tako pomembno, kaj in koliko delaš, ampak za koga in kako delaš. Vsak starš in vsak kmet ve, da ga pri delu najbolj osrečuje misel na ljubljene, ki jih bo lahko osrečil s svojim delom. Kdor ne uspe najti pravega srčnega motiva za svoje delo, ne bo mogel biti ob delu nikoli res srečen.«

Pomen medsebojne povezanosti, spoštovanja, učenja eden od drugega in prenašanja znanja ter modrosti je v svojem nagovoru poudaril škof evangeličanske cerkve mag. Leon Novak. »Kmetija, ki ima bogastvo takšnih mož, očetov, dedkov, vnukov in sinov, ima prihodnost, saj člani takšne družine sobivajo na temelju ljubezni, medsebojnega spoštovanja in sodelovanja.«

Z našo prehransko varnostjo ni vse v najlepšem redu

O tem, kakšna bo prihodnost kmetijstva v pogojih, ki jih

Po maši je Robert Božič vodil pogovor z dr. Jožetom Ostercem, prvim kmetijskim ministrom v samostojni Sloveniji.

opredeljuje stiska pandemije, koliko delo kmeta velja v očeh sodržavljanov, ga še cenijo kot vrednoto ali pa je vprašanje pristne, domače hrane ob izobilju nenadzorovane, lahko dostopne hrane v vseh koncev sveta sploh še vprašanje, ki obremenjuje sodobnega človeka, se je v svojem razmišljanju spra-

Sodelujoči pri sveti maši. Foto: Jože Potrpin

ševal predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Roman Žveglič. Izpostavil je, da število kmetij v Sloveniji upada, stopnja samooskrbe se je v treh desetletjih nevarno znižala. »Kljub temu se zdi, da je z našo prehransko varnostjo vse v najlepšem redu. Pa ni. Države z boljšim razumevanjem pomena prehranske varnosti zelo dobro vedo, da se je v krizi možno zanesti zgolj na lastne vire. Prav slednje polagam na srce tistim, ki na koncu odločajo o usodi kmetijstva. Vaša skrb in

Največja dobrina je rodovitna zemlja

»Če bi škofa Slomška danes vprašali za mnenje o kmetijski politiki, bi nam prav gotovo priporočil varovanje največje dobrine, to je rodovitne kmetijske zemlje, in ohranitev tudi majhnih kmetij, ki lahko najbolje varujejo obdelanost Slovenije ter ohranjajo avtohtone sorte rastlin in pasem domačih živali. Vse to lahko najbolje varuje našo narodno samobitnost pred škodljivimi vplivi globalizacije in omogoči preživetje Slovencev,« meni prvi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v samostojni Sloveniji prof. dr. Jože Osterc, ki je bil osrednji gost letošnjega srečanja. Tako je v duhu vodilne misli ter tridesetih let samostojnosti Slovenije podal razmišljanje o pomenu lokalne samooskrbe in hrani kot orožju. »V času osamosvajanja Slovenije

Prinašanje darov

kmetijske zemlje. »Rodovitna kmetijska zemlja je naša največja dobrina. V primerjavi z drugimi državami je imamo malo. Zato bi morali učinkoviteje preprečevati njeno izgubljanje. Od nje je v največji meri odvisna zadostna pridelava hrane in s tem

bo lahko tudi najuspešnejše v dialogu z državo.« Kot nasvet mladim je izpostavil ustvarjalnost, ki jo omogoča delo na kmetiji. »Ne bojte se kmetovanja in prevzemanja kmetij! Nepomembno ni tudi zavedanje, da sodeluješ pri zagotavljanju nacionalne prehranske varnosti, ki omogoča preživetje naroda. Zaradi številnih vsesplošnih koristi so lahko kmetje ponosni in upravičeno samozavestni, saj s kmetovanjem aktivno sodelujejo pri oblikovanju pokrajine in Slovencev.«

S prošnjami so sodelovale dijakinje Šolskega centra Šentjur.

me je skrbela predvsem zagotovitev oskrbe z osnovnimi živili, če bi prišlo do daljše blokade Slovenije. Zavedal sem se, da je lahko hrana najmočnejše orožje, če je zmanjka in zajame ljudi panika. Poznal sem mnenje modrih politikov, da kdor ima nadzor nad hrano, ima nadzor nad ljudmi.«

V svojem nagovoru je kot najpomembnejše za prihodnost izpostavil varovanje rodovitne

naša suverenost. V Sloveniji je velik del rodovitne zemlje na neugodnih terenih, kjer ni mogoče

Svečani pridih dogodku sta dala para v narodnih nošah.

Dogodek je organizirala Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije v sodelovanju z občino Šentjur, župnijo Ponikva in številnimi prostovoljci.

S petjem je obogatil dogodek kvartet družine Štiglic.

Inovativni mladi kmet

S skupno akcijo KGZS in ZSPM že vrsto let spodbujamo inovativnost med mladimi kmeti.

Jožica Vodopivec Rozman, KGZS
jozica.vodopivec-rozman@kgzs.si

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) in Zveza slovenske podeželske mladine (ZSPM) spodbujata inovativnost med mladimi na podeželju. S tem namenom že od vsega začetka podpiramo akcijo Inovativni mladi kmet. V tednu, ko to berete, bomo skupaj z Zvezo slovenske podeželske mladine izbrali inovativnega mladega kmeta ali kmetico. Zanimanje pri mladih za ta naziv raste, prav tako zmagovalci postajajo prepoznavni v družbi. Da vam jih malo približamo, smo v tej številki pripravili podrobne opise kandidatov (po abecednem redu). Avtorici slik kandidatov sta Julija Kordež, ZSPM, in Jožica Vodopivec Rozman, KGZS

Sara Berglez Zajec, Javnik, Kapla

V letu 2011 se je Sara z družino preselila iz mesta na kmetijo svojih starih staršev, ki leži kar 864 metrov visoko. Je mlada prevzemnica kmetije. Na kmetiji je trop ovc, ki so nadomestile govedo, ki je prej prevladovalo na tej kmetiji. V zamreženem in pokritem prostoru domujejo kokoši nesnice, ki se tako lahko nemoteno gibljejo po parceli. Glede na to, da je bila kmetija v opuščanju, ni bilo na kmetiji strojev, stal je le leseni hlev s prostori za skladiščenje sena.

Na kmetiji vlada zelo velika rastlinska pestrost, ki se je lahko obnovila, ker tu ni intenzivnega zasejavanja in izkoriščanja travno-deteljnih mešanic. Ta zeliščna struktura zarasti je dala navdih mlademu priseljenemu paru in vzpodbudila registracijo dopolnilnih dejavnosti na kmetiji v zvezi s predelavo sadnih vrst in zelišč. Izdelujejo okoli petdeset različnih izdelkov, ki jih tudi tržijo v lični etiketirani embalaži. Sara zbira semena zelišč in jih v vrtu še posebej goji za predelavo v sirupe, sokove in dodatke za kuhinjo ter kot dodatke drugim izdelkom s področja predelave. Za namene ohranjanja zdrave pridelave in prehrane na kmetiji delajo po biodinamičnih metodah, sicer pa so registrirana ekološka kmetija. Sara je tudi predsednica društva žena na svojem območju.

Za širitev kmetijskih površin je mladi par kupil še dve sosednji kmetiji. Glede na to, da ljudje vse bolj iščejo poseben način preživljanja počitnic na kmetiji, razmišljajo o ureditvi prostora za avtodome. Preko delavnic, ki zajemajo znanja s področja kulinarike z vključevanjem zelišč in dišavnih (čaji, sirupi, čajne mešanice, zeliščne soli), tradicionalnih jedi ter divje hrane (iz travnikov in gozdov), kmetija ponuja tudi aronijin sok in borovnice (ameriške in sibirske), izdelke iz sadja iz visokodebelnih sadovnjakov, kot so suho sadje, marmelade, voda z dodatki zelišč in različni okusi, sirupi in sokovi... Izdelke s kmetije prodajajo pod blagovno znamko Linca.

Cilji kmetije so razvijati nove, butične prehranske izdelke, seznanjati z divjo hrano, uporabljati domače in lokalno seme, prenašati znanja na mlade rodove, razviti učne poti in medovite vrtičke, nasade, zasaditi užitne vrtnice in apiturizem.

Simon Čretnik, Pernovo, Žalec

Na kmetiji obdelujejo 32 ha kmetijskih zemljišč in redijo 85 GVŽ. Zaposleni sta dve osebi, in sicer mladi prevzemnik Simon ter njegova mama.

Simon je zgradil nov, najmodernejši hlev za rejo molznic. Hlev je brez ležalnih boksov na prepustnih tleh, ki imajo to lastnost, da nemudoma odstranijo urin živali. Vsaka žival ima veliko površino. V hlevu sta posajena še bambus in murva v velikih koritih, kar predstavlja posnemanje narave in še prijetnejše bivanje za živali v zaprtem prostoru. Vodilo rejca Simona je ponuditi živalim čim večje udobje, varovanje okolja in prirediti vzdušje pašnika za živali, ki so sicer uhlevljene. Po tehtnem premisleku se je Simon odločil za hlev

tipa HWF (high welfare floor = tla za dobro počutje živali).

Propustna tla se v Simonovem hlevu raztezajo na površini 600 m² in v več slojih prekrivajo ležalno površino, tako da so živali nenehno na suhem. Omogočeno je takojšnje ločevanje trdih delcev izločkov (robot jih takoj odrija na gnojišče) in urina (ki se zbira v skladišču za urin). Vse te lastnosti omogočajo daljši počitek živali in dobro skrb za zdravje vimena ter parkljev. Z okoljevarstvenega vidika prispeva ta hlev k 80 odstotkov zmanjšanemu tvorjenju amoniaka v primerjavi s klasičnimi sistemi uhlevljanja živali. Vloga robota Barn E, ki je prilagojen bioritmu živine (molža živali, krmljenje), je v šestkratnem čiščenju talnih površin v enem dnevu.

Skrb za okolje je vgrajena tudi v hlevsko opremo: tako molzni robot M2erlin rabi zelo malo čistil. Če temperatura v hlevu presega 19 stopinj Celzija, se že vklopita dva sedemmetrska ventilatorja, ki premešata zrak.

Vzpodbudni so podatki o odlični kakovosti mleka in stalno naraščajoči mlečnosti krav molznic. Poleg tega so prednosti hleva tipa HWF tudi boljše zdravje in dolgoživost živali, okolju najprijaznejši hlev in delovna ekstenzivnost, kar pomeni zmanjšanje stroškov dela.

Rok Gartnar, Srednje Brdo, Gorenja vas

Kmetija z domačim imenom Lavrih je hribovska kmetija z rejo krav molznic, ki vedno šteje med 25 in 30 govedi. Družina Gartnar kmetuje na 16 ha kmetijskih zemljišč in 20 ha gozda. Starša sta bila v službi. Mama pa je leta 2017 ostala doma in registrirala dopolnilno dejavnost peka kruha, potic in peciva na tradicionalni način. S svojo dejavnostjo je zelo zadovoljna in v delo uvaja hčerko Agato.

S kmetije že dolga leta oddajajo mleko, sedaj pa so pridobili certifikat »Izbrana kakovost Slovenije za mleko in meso«. Družina Gartnar namerava registrirati tudi dopolnilno dejavnost predelava mesa.

Sin Rok je že od malih nog kazal smisel za delo s kmetijsko mehanizacijo in veselje do proučevanja delovanja strojev. Skupaj s svojimi petimi brati je že davno razmišljal o olajšanju dela na nagnjenih in strmih parcelah v hribovsko-gorskem svetu. Rok in njegova skupina sodelavcev so tako leta 2019 patentirali nov stroj, to je pobiralni zgrabljalnik za enoosne delovne stroje (AlpFlow 158, 178, 218). Stroj je uspel in prodaja je zacvetela. Sledili so še tračni obračalniki (HillFlow 236, 156, 278) z dodatno opremo. Usmerjajo se na največjo možno prilagodljivost razgibanem terenu in s tem stalni razdalji od tal v celotnem delovnem procesu. Patentirana je tudi že cisterna za gnojevko (AlpStorm 2700, 3200, 8000, 10000) z veliko dodatne opreme, kot so hitri bočni sesalni prikljopi, dodatna osvetlitev in dodatni prekati za varen prevoz tekočine.

Prisotni so na trgih v Zahodni Evropi, in sicer v Avstriji, Italiji, Švici, Nemčiji, Franciji. Veliko možnosti vidi ekipa tudi v izpopolnjevanju mehanizacije na smučiščih in v komunalnih dejavnostih, robotizaciji v gozdarstvu, razvoju gorskega traktorja...

Pred kratkim so kupili 7 ha veliko posest v neposredni bližini domače vasi – dolino. Novoustanovljeno podjetje (pri delu sodelu-

jeta tudi dva od bratov) načrtuje tu gradnjo novih proizvodnih prostorov s spremljevalnimi pisarnami, lokacijo za demonstracije in gostinsko ponudbo, ki bo ponujala proizvode s kmetij ter tradicionalne jedi iz lokalnega okolja.

Timotej Kovač, Palčje, Pivka

Timotej je študent BF oddelka za zootehniko in živi na kraškem področju na razgibanem terenu, kjer dodatne težave predstavljajo močno omejeni naravni dejavniki za kmetovanje (plitka kraška tla, močne, dolgotrajne suše, pomankanje vode). Z namenom pridobitve zadostnih kmetijskih površin se je Timotej lotil rekultiviranja bivših lastniških in najetih neprehodno zaraščenih pašnikov. Tako ima sedaj 80 ha kmetijskih površin, s katerimi pa je treba razumno ravnati, da je dovolj krme za izbrane pasme goveda in pasemskih križancev drobnice. Uredil bo še dodatnih 35 ha zaraščenih zemljišč. Skrb za pašnike vključuje urejanje čredink in zasejavanje travno-deteljnih mešanic z vključevanjem zeli, ki se kar najbolje obnesejo na plitkih kraških tleh in so bolj tolerantne na močne suše.

Kmetovati je začel z rejo športnih konj. Preusmeril se je v rejo krav dojilj, ki razmeroma dobro prenašajo omejene, ostre pogoje reje. Izbrano lisasto govedo vključuje linije iz Južne Afrike, Irske in Kanade in ima pomembne značilnosti za te omejene pogoje reje.

Posebnost velja tudi pri reji drobnice, kjer se je mladi gospodar odločil za tropasemsko križanje slovenske avtohtone istrske pramenke z dorper pasmo in pripustom teh križancev z ovnom tekstel. Dobil je dobre rezultate v prireji, s katerimi želi navdušiti kooperante za zadostno prirejo in ponudbo mesa na teh valovitih robovih nad kraškimi polji in edinstvenimi presihajočimi jezeri.

Njegov zelo pomemben prispevek je v rekultiviranju zaraščenih bivših kmetijskih površin z nekaterega gozdom in neprehodno podrastjo, ki zlasti v močnih sušnih obdobjih predstavljajo srhljivo nevaren požarni potencial terdomovanje divjadi in zveri. Te ogrožajo ali onemogočajo tudi turistične dejavnosti, kot so pohodništvo, učne poti po naravi, kolesarske poti.

Timotej začelja na robu vasi z gradnjo objektov za skladiščenje in predelavo mesa, kjer bo k sodelovanju pritegnil še druge kmetije, da bi tako zagotovili večje količine ponudbe in lažji prodor na trg. Kmetija sodeluje v nekaterih projektih in je že registriral dopolnilno dejavnost svetovanje z namenom širitve tega že preizkušenega znanja na primeru dobrih praks z njegove kmetije.

Katja in Barbara Leber Vračko, Jedlovnik, Zgornja Kungota

Na kmetiji Leber so se v letu 2017 člani družine dogovorili za razdelitev kmetije na dva dela med obe sestri, ki sta ostali na kmetiji. Kmetiji sta tako registrirani kot samostojni enoti s potrebnimi registracijami. Vsaka od sester tako kmetuje na svojem delu kmetije in vsaka posebej razvija eno od panog, ki sta bili prej združeni v okviru ene dobro razvite kmetije: živinoreja s prirejo mleka in vinogradništvo.

Katja je lastnica vinogradov in gradi nov objekt s kletjo, razdeljeno na sodoben del z nerjavečimi posodami za zorenje vin in drugi del, kamor so nameščeni leseni sodi z zorenjem vin iz starih vinogradov in iz vinogradov s posebnih leg. Nad obema kletema se dviguje moderen degustacijski prostor, iz katerega sta obe kleti zelo dobro vidni in tako omogočen ogled ter predstavitev dejavnosti, ne da bi se ljudje sprehajali po proizvodnih prostorih. V novem delu objekta bodo dograjene štiri sobe prve kategorije za turistične namene in stanovanjski del. Kmetija v okviru turistične kmetije želi uvesti stalen odpiralni delovni čas s poudarkom na lokalnih jedeh in degustacijah vin z domačega gospodarstva. Sčasoma bodo zmanjšali sortiment vinske trte in se posvetili najvišjim kakovostnim vinom. Sedaj obdelujejo 5 ha vinogradov. Vse grozdje je ročno potrgano, s skrbno selekcijo pa zagotavljajo najvišjo kakovost vin.

Druga sestra Barbara je prevzela del kmetije z mlečno proizvodnjo z rejo krav molznic v sodobno zgrajenem lesenem hlevu s prostoro rejo iz leta 2002. Z obstoječo gradnjo hleva in opremo skušajo zagotavljati čim boljše počutje krav molznic. Čreda na kmetiji stalno

šteje od 50 do 55 krav molznic in prav toliko telic, ki se lahko prosto pasejo na ograjenih površinah kmetije v neposredni bližini domačije. V pašno-kosni sistem s štirikratno košnjo je vključenih 12 ha kmetijskih površin. Pasejo tudi na najetem pašniku v sosednji vasi. Na strehi hleva je nameščena sončna elektrarna s 112 kW.

Barbara se pripravljala in usposablja za odprtje dopolnilne dejavnosti na kmetiji predelava mleka in tako si želi zagotoviti še dodano vrednost mleka s kmetije.

Domače ženske na kmetiji so se spomnile tudi inovacije, in sicer slamice iz ržene slame za pitje pijač namesto plastičnih slamic. Kmetija sedaj zagotavlja pet delovnih mest.

Anton Požar, Vrhpolje pri Moravčah, Moravče

Anton Požar je prevzel kmetijo pred dobrimi desetimi leti ter se na njej zaposlil skupaj z ženo, bratom in sestro.

Obdelujejo 13 ha kmetijskih zemljišč, med katerimi je kar 8 ha namenjenih pridelavi zelenjadnic, nekaj pa jih pridelajo tudi kot dosevek za ječmenom. Več kot polovico zelenjadarskih površin je namenjenih zelju, ki ga kisajo.

Najpomembnejša vrtnina je zelje, ki ga sadijo na 6 ha v več zaporednih rokih, tako da je proizvodnja časovno razporejena in je zelje na razpolago za dolgotrajno ponudbo tekom leta. Sam proces kisanja zelja in repe poteka na tradicionalen način, medtem ko so predhodni postopki v pripravi surovine in pakiranja za prodajo modernizirani z avtomatskimi in polavtomatskimi stroji. Pomembne zelenjadnice na kmetiji so: zelje, rdeča pesa, solata, čebula, česen, fižol, cvetača, brokoli, jedilna rumena pesa. Pridelujejo tudi repo in ječmen.

Kmetija preizkuša več možnosti v predelavi zelenjadnic; kisanje, sušenje in ponudbo rezane zelenjave. Poskušajo in ponujajo tudi posušen čips iz rumene pese, ki je v tujini bolj poznana zelenjadnica, medtem ko je pri nas skoraj ne poznamo. Njihova iznajdljivost se odraža tudi v ponudbi očiščenih, narezanih in pakiranih zelenjav, ki je namenjena takojšnji uporabi v restavracijah. Skrb za varstvo narave se izraža v preračunanem gnojenju, vračanju ostankov rastlin na njive ter skrbnem varstvu rastlin, k čemur pripomore dolgoletna izkušnost z delom in veliko znanja. Vso skisano zelenjavo pakirajo v steklene kozarce.

Najnovejša posebnost kmetije Požar pa je kisanje v hrastovih sodih zelo hranilne in odlične, na trakove narezane zelenjadnice rdeče pese. Na ta način zelenjadnica ostane surova, ohrani večino hranil, z dodatkom probiotikov pa postane še veliko lažje prebavljiva.

Katarina Puhan, Černelavci in Bogojina

Kmetija je na dveh lokacijah, in sicer v Černelavcih, kjer je 11 ha kmetijskih zemljišč za pridelavo poljščin za prašiče, katerih predelava se zaključuje na krožnikih turistične kmetije. Na lokaciji Bogojina je drugi del kmetije s turistično dejavnostjo na kmetiji. Na tej lokaciji so na novo odprli trgovinico.

Kmetija zaposluje trenutno dve polni delovni moči, to je Katarino, ki je mlada prevzemnica, in njenega moža. V času uporabe sredstev iz razpisa mlada prevzemnica kmetije je kmetija uredila še moderen degustacijski prostor, saj se ponša s kakovostnimi vini s kmetije. Poleg gostinske ponudbe ima kmetija še registrirane sobe

prve kategorije za namene stacionarnega turizma.

Kmetija tako večino vseh izdelkov s kmetije proda prek turizma: suhomesnati izdelki iz svinjine, izdelki in shranki iz zelenjave, prodaja svežega svinjskega mesa na domu, sokovi iz zelišč in sadja, lastno vino. Veliko je sodelovanja zlasti s sestro, ki živi na veliki kmetiji v Noršincih. Zlasti goveje meso s te kmetije je v ponudbi te velike turistične kmetije. Na kmetiji ohranjajo ponudbo tipičnih prekmurskih jedi, njihova pozornost pa velja tudi sodobni prehrani za vsakršen okus pri številnih in zahtevnih gostih. V času epidemije je kmetija uredila še trgovinico s prodajo na domu in na ta način zagotovila stalno ponudbo zlasti za enodnevne obiske in kratkotrajne goste na kmetiji. Prodajajo lastna vina in suhomesnate izdelke, ki si jih gostje lahko sami izberejo. Urejeno imajo tudi spletno prodajo celotne ponudbe s kmetije. Obiska vredna je urejena domača klet, v kateri zorijo domača vina.

Mlada Katarina je v zaključni fazi izdelave kozmetične kreme iz svinjske masti. S tem izdelkom prihaja dožitja pridiha tradicije in utiranja poti novostim.

Eva Pavlič Seifert, Novi Kot, Draga

Eva Pavlič Seifert je magistra vizualnih umetnosti in se je skupaj s partnerjem Aljažem Celarcem preselila z Nizozemske na območje hribovite občine Loški potok na nadmorski višini čez 800 m. Kupila sta staro domačijo z 1,2 ha kmetijskih zemljišč, ki obdajajo hišo. Hišo sta obnovila z naravnimi materiali – predvsem lesom iz neposredne okolice, ki sta ga pridobila s čiščenjem svojega zaraščenege terena.

Eva in Aljaž sta se lotila obdelovanja svojih površin na način regenerativnega kmetovanja. Znanje črpati s tujih in domačih spletnih strani, literature ... Lotila sta se reje perutnine: pitovnih piščancev, kopunov in kokoši nesnic. Imata manjše število živali. V ograjenem pašniku imata izpuščena dva krškopoljska prašiča, ki ju pozimi zakoljeta.

S pomočjo enega od razpisov na Ministrstvu za kulturo in EU sklada za regionalni razvoj sta zasnovala sodobno promocijo svojega načina življenja, pridelave hrane in krme na družbenih omrežjih Facebook, Youtube in Instagram. Njun prodajni kanal je poimenovan po hišnem imenu obnovljene domačije, to je hiša Mandrova, ki je sicer hišno ime prejšnjih lastnikov te domačije.

Pomemben dohodek predstavljajo delavnice, ko udeležence učita svojega regenerativnega kmetovanja in tesarstva, ki ga obvlada Aljaž. Njuna obnova hiše iz lesa in uporaba sončne toplote v različnih položajih glede na letni čas jima omogoča vzgojo sadik za kasnejšo setev na ohišnici in celo vzrejo piščancev v toplih sončnih koticah hiše. Za povečanje obsega svojega delovanja bosta zgradila večji lesen objekt, ki bo omogočal nadaljnje izvajanje dela s skupinami. Obdelava lesa je pomembna tematika te ponudbe. Povečati bo treba pridelavo hrane, da bo količina zadostovala za mlade ljudi, ki bodo prihajali po znanje na to odročno hribovsko področje v hišo Mandrovo.

Katja Sinkovič, Vrenska gorca, Buče

Kmetija mlade prevzemnice Katje Sinkovič je posodobljena z novim hlevom iz leta 2018 in registrirano dopolnilno dejavnostjo predelava mleka, s katero kmetija vse bolj in bolj napreduje. Lega kmetije je na prelepem razgibanem osrednjem Kozjanskem področju. 20-hektarska kmetija omogoča dobro gospodarjenje z malo dokupa krme in prispeva k dobremu razvoju dopolnilne dejavnosti na kmetiji, ki je že zelo dobro uveljavljena z imenom »Sirarstvo Sinkovič« z delovnim mestom za lastnico Katjo. V sezonskem času najamejo še dve sezonski delavki, ki sodelujeta v procesu predelave in prodaje mleka.

Skrb za varno krmo in s tem prehrano ljudi je razvidna tudi v tem, da je kmetija pridobila certifikat za »Izbrana kakovost« za vse mlečne izdelke s kmetije. Kmetija se rada pohvali z dobrimi spodbudami v lokalnem okolju, kar vse vpliva na produktivnost, rast medsebojnega sodelovanja in bogatenja ponudbe na podeželju. Prodaja izdelkov s kmetije poteka prek dvajsetih sol in vrtcev, bližnjih restavracij, v trgovinah v okolici, Termah Olimje, eni od kmetij in neposredni prodaji na domu. Velik izpad dohodka zaradi epidemije je kmetija nadomestila z nakupom nove opreme – to je aparata za izdelavo zmrznjenega jogurta, ki so ga poimenovali frozi. Nova ponudba je pripeljala na kmetijo veliko novih prišlekov, zlasti otrok s starši, ki ob tem spoznavajo celovito ponudbo domačije. Ob tem je mlada gospodarica Katja hitro spoznala še eno priložnost s frozjem, in sicer obliko »to go«. Seveda je ob tem nastala privlačna igriva ponudba frozija z različnimi dodatki, ki jih zlasti otroci radi izbirajo in preizkušajo. Na plano je prišel še jogurt z medom v sodelovanju z znanim čebelarjem dr. Petrom Kozmosom.

Prvo mesto v akciji »S kmetije za Vas« za izdelek frozi v letu 2020, ki jo vodi KGZS v sodelovanju časnika Kmečki glas in Finance, je prinesla ponudbo prodaje na Mercatorjevih policah.

Gregor Slavec, Knežak

Gregor je podedoval kmetijo v velikosti 6 ha od svojega starega očeta in se preselil iz bloka v Ilirski Bistrici v Knežak na domačijo. Veliko kmetijskih površin se je zaraslo, zato se je z vrnitvijo na kmetijo odločil za najem novih površin in čiščenje zarasti. Površine usposablja za košnjo in pašo govedu ter drobnice. Obdeluje 22 ha kmetijskih površin.

Kmetijo je posodobil tudi z 10 ari malinovega nasada, 24 panji čebeljih družin, 40 kozami slovenskih avtohtonih pasem, ki so v mlečni kontroli, in 20 govedu cikaste pasme. Kokoši nesnice je namestil na travnik za vasjo in ga ograjil z dvojno električno mrežo pred divjadjo. Večino jajc prodajajo na domu, z ostalimi pa obogatijo domače rezance, ki so prav tako zanimivi za prodajo med domačini in mimoidočimi. Vse izdelke in pridelke sedaj kmetija lahko proda na svojem domu, vendar načrti so še veliko večji.

Gregor vodi didaktično kmetijo že osem let. V skladu s svojimi zamislimi in sodelovanjem z LAS »Od Snežnika do Nanosa«, uspešno razvija svoje programe. V ta namen je zgradil večnamenski objekt na svojem travniku na robu vasi. Na tem kraju bo zgradil še dodatne objekte predvsem za skladiščenje kmetijskih pridelkov in izdelkov ter prodajo na domu, ki jo bo združeval še s ponudbo z drugih kmetij. To bo tudi zagotovilo za zadostne količine proizvodov za skupno ponudbo javnim zavodom in trgovinam. Kmetija se

daj zaposluje dve osebi: gospodarja in mladega fanta iz vasi. Gregor razmišlja tudi o registraciji socialnega podjetja.

Kmetija je ekološka. V želji, da bi dodali vrednost kozjemu mleku, se je kmetija uspešno lotila izdelave sladoleda z različnimi dodatki v embalaži iz naravnih materialov. Zaradi potreb po izdelkih brez laktoze so začeli izdelovati tudi odlični sadni sladoled brez mleka. V izdelek so vključeni domači sadeži – maline, jagode s kmetije iz sosedje vasi in razni oreščki.

Barbara Zakrajšek, Šentjur na Polju, Loka pri Zidanem mostu

Kmetija je živinorejsko-poljedelska in vključuje dve kmetijski gospodarstvi; ena kmetija je v lasti moža in leži v eni od bližnjih hribovskih vasi – Zabukovju. Kmetija obsega okoli 11 ha kmetijskih površin. Kmetija v Zabukovju je urejena v 10 ha pašnik s čredinkami, s pašno-kosnim sistemom in s kontrolirano rejo mladega pitanege goveda. V Zabukovju so uvedli sistem reje na globokem nastilju.

Lastnik Boštjan se je odločil za rejo križancev med črnim angusom in škotskim govedom, ki omogočajo dober prirast telet, ki jih prodajo v starosti enega leta.

Na kmetijah v Šentjurju na Polju redijo pitano govedo pasem li-

muzin in šarole. Tudi ta kmetija obsega okoli 10 ha, nekaj zemlje je še v najemu. Lastnik se je posvetil reji teh dveh pasem, ki jih uhlevlja pri 250 kg mase, redi deset mesecev in pitance redno prodaja. Reja je na rešetkah. Za kakovost in pospešeno zorenje gnoja in gnojnice uporabljajo biodinamične preparate, s katerimi so zelo zadovoljni, in po pospešenem dozorevanju gnoja in gnojnice raztrosijo po rodovitnih njivskih površinah ter travnikih.

Poleg reje pitancev na dveh kmetijah je družina Zakrajšek namenila veliko pozornost tudi poljedelstvu. Pridelujejo koruzo za krmo živine. Smiselni kolobar na njivah omogoča pridelavo več žit in ajde, iz katerih meljejo moko, pripravljajo kosmiče, pirin riž in ajdovo kašo. Lastnica kmetije v Šentjurju na Polju je Barbara, ki je registrirala dopolnilno dejavnost na kmetiji mlinarstvo. Kmetija ima v hiši trgovnico z redno zalogo mok iz domačih žit, kosmičev, zdrobov in pirinega riža. V prihodnje načrtuje prodajo kompleksnih žitnih granul iz več vrst žit z dodatki oreščkov in suhega sadja.

Značilnost kmetije je tudi ta, da sta oba zakonca, ki sta lastnika združene kmetije, redno zaposlena zunaj kmetije.

Za manj protimikrobnih zdravil pri živalih

Preširoka uporaba antibiotikov vodi do odpornosti bakterij.

Dr. Anton Svetlin, UVHVVR, član Nacionalne medresorske komisije za smiselno rabo protimikrobnih zdravil v Sloveniji

Antibiotiki so zelo učinkoviti pri zdravljenju bakterijskih okužb živali in ljudi. V zadnjih desetletjih prihaja do tega, da jih vedno več ne učinkuje v skladu s pričakovanji in ne ozdravijo bolezni, ker so izgubili svojo prvotno moč in ne zastavijo bakterij – povzročiteljev bolezni. Nekatere bakterije so postale odporne proti posameznim ali več antibiotikom, v najslabšem primeru lahko proti vsem, ki so na voljo veterinarjem in zdravnikom v takem primeru. Odpornost bakterij proti antibiotikom ogroža zdravje ljudi in živali ter bi v prihodnjih desetletjih lahko povzročila smrt več milijonov ljudi širom po svetu.

Razvoj novih antibiotikov se je skoraj ustavil oziroma se je zelo upočasnil, zato je treba omejevati uporabo razpoložljivih antibiotikov in jih uporabiti samo v nujno potrebnih primerih. Ker se odporne bakterije lahko prenesejo z živali na ljudi, so rejci živali med najbolj izpostavljenimi tveganju okužbe. Uporaba antibiotikov v rejah živali lahko vpliva na pojav bak-

terij, odpornih proti antibiotikom, ki se uporabljajo za zdravljenje ljudi.

Znano je, da bolj kot se uporabljajo antibiotiki, večja je verjetnost, da bakterije razvijejo odpornost proti njim. Zato je pomembno uporabiti antibiotike odgovorno, samo takrat, ko je to resnično potrebno. Da bi bilo potreb po njihovi uporabi za zdravljenje živali kar najmanj, je treba krepiti preprečevanje pojavljanja in širjenja bolezni z dobrimi rejškimi praksami, z dobro oskrbo živali, z ustreznim izvajanjem biovarnostnih ukrepov in s cepljenji, kadar je primerno. V boju proti bakterijskim boleznim naj bi bila uporaba antibiotikov zadnja možna izbira. V takem primeru uporabi veterinar preudarno (po protokolu) tisti antibiotik, ki ciljno deluje na samega povzročitelja bakterijske bolezni.

Bolezni povzročajo mnogo različnih bakterij. Tako so na voljo različni antibiotiki, proti posameznim vrstam bakterij pa delujejo samo določeni antibiotiki. Če bakterija postane

odporna proti takemu antibiotiku, to pomeni, da je antibiotik neučinkovit. Preširoka uporaba antibiotikov v humani in veterinarski medicini vodi do neželenega pojavljanja odpornosti bakterij.

V svetovnem merilu se več antibiotikov uporabi za zdravljenje živali kot za ljudi. To ne velja za vse države in tudi ne za Slovenijo. Pri živalih je bila v preteklosti večja poraba antibiotikov zlasti zaradi njihove uporabe za preprečevanje bolezni ter za pospeševanje rasti živali z dodajanjem antibiotikov živalski krmi. Takih praks v hu-

Ne pozabimo: dosledno izvajanje biovarnostnih ukrepov varuje gospodarstva pred vnosom in prenosom okužb.

mani medicini ni.

V Evropski uniji (EU) je uporaba antibiotikov v krmi za spodbujanje rasti že dolgo prepovedana, uporaba antibiotikov za zdravljenje živali in preprečevanje širjenja bolezni pa vse bolj nadzorovana. Znotraj EU se pri Evropski agenciji za zdravila (EMA) v okviru projekta ESVAC tudi za Slovenijo že od leta 2010 spremlja obseg prodaje protimikrobnih zdravil za uporabo pri živalih. V teh letih smo dosegli, da se uvrščamo med deset najboljših evropskih

držav z nizko ocenjeno skupno porabo antibiotikov pri živalih za proizvodnjo hrane. Na osnovi podatkov o prodaji antibiotikov ni mogoče primerjati porabe antibiotikov po posameznih živalskih vrstah. Med državami obstajajo večje razlike v ocenjeni prodaji, vendar obstajajo tudi demografske razlike v populacijah živali. Za 25 evropskih držav poročilo ESVAC navaja padec prodaje (v mg na populacijsko korekcijsko enoto – mg/PCU) antibiotikov za živali za proizvodnjo hrane v obdobju 2011 do 2018 za 34,6 %, s 161,4 na 105,6 mg/PCU

(Tenth ESVAC report – 2020). Za Slovenijo je bil ocenjen padec prodaje antibiotikov za živali za proizvodnjo hrane v obdobju 2010 do 2020 za 28,8 % (s 46,8 na 33,3 mg/PCU).

Maja 2020 je Evropska komisija predstavila **Strategijo »Od vil do vilic«** za pravičen prehod na zdrav in okolju prijazen prehranski sistem. Za obvladovanje mikrobne odpornosti, ki je posledica prekomerne in neustrezne rabe protimikrobnih zdravil, je cilj strategije, da se sprejmejo ukrepi za **50-odstotno** zmanjšanje skupne prodaje protimikrobnih zdravil znotraj EU za rejne živali (kopenske in vodne živali za proizvodnjo hrane) do leta 2030. Nova Uredba (EU) o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini in nova Uredba (EU) o medicirani krmi naj bi zagotavljali dovolj širok nabor ukrepov za pomoč pri doseganju tega cilja. Prehod na nizko uporabo antibiotikov je postopen in ga je treba vsekar skrbno spremljati.

Spremembe 2022

Nova Uredba (EU) 2019/6 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini in razveljaviti Direktive 2001/82/ES, ki se bo začela uporabljati z 28. januarjem 2022, je v celoti zavezujoča in se neposredno upo-

rablja v vseh državah članicah. Predstavlja sodoben in moderen pravni okvir o zdravilih za uporabo v veterinarski medicini, ki je primeren za svoj namen in je tudi pomemben prispevek k boljši razpoložljivosti zdravil in boju proti mikrobni odpornosti. K uredbi bo skupaj sprejetih še okoli 25 delegiranih in izvedbenih aktov EU, mnogi že do začetka uporabe nove uredbe, to je do 28. januarja 2022. Po teh spremembah predpisov EU bodo potrebne spremembe/prilagoditve nacionalne zakonodaje.

Med ostalim poleg spremljanja prodaje antibiotikov za uporabo pri živalih, ki že poteka, nova uredba uvaja tudi **spremljanje porabe protimikrobnih zdravil po živalskih vrstah na gospodarstvih**. Prinaša omejitve splošne uporabe antibiotikov pri živalih ter tistih antibiotikov z učinkovinami iz skupin protimikrobnih zdravil, ki so kritičnega pomena najvišje prioritete za zdravljenje ljudi.

Z začetkom uporabe Uredbe, ki nastopi 28. januarja 2022, bodo nastopile omejitve oziroma prepovedi uporabe protimikrobnih zdravil za rutinsko in skupinsko zdravljenje živali za proizvodnjo hrane.

Ključni cilj nove zakonodaje/uredbe, na katero se je treba pripraviti, je preprečiti prekomerno rabo protimikrobnih zdravil na kmetijskih gospodarstvih, ki bi po nepotrebem povzročila odpornost bakterij/mikrobov proti protimikrob-

nom zdravilom. Mikrobna odpornost posredno vpliva tudi na zdravje ljudi, zmanjša učinkovitost oziroma izbor protimikrobnih zdravil, tudi tistih, ki so ključnega pomena za zdravljenje najhujših bolezni ljudi. Preprečevanje prekomerne rabe protimikrobnih zdravil na kmetijskih gospodarstvih je toliko pomembnejše zato, da se varuje in ohranja zdravje ljudi.

Skupno znanstveno mnenje Evropske agencije za zdravila (EMA) in Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) navaja: "Stres, povezan z intenzivno, veliko proizvodnjo v zaprtih prostorih, lahko povzroči povečano tveganje za okužbo rejnih živali". Poudarja potrebo po "premisleku o živinorejskih sistemih za zmanjšanje tveganja za bolezni". Navaja: "Izvesti je treba ukrepe, ki izboljšajo zdravje in dobro počutje živali ter s tem zmanjšajo potrebo po protimikrobnih zdravilih."

Za izpolnjevanje nove zakonodaje je treba uvajati sisteme reje živali, ki varujejo zdravje in dobro počutje živali, neločljivo povezana z načini reje in gojenja, namesto rutinske uporabe protimikrobnih zdravil. Taki sistemi ne omogočajo prenatrpanosti in prevelikih velikosti čred in jat. Zmanjšali bi stres, zagotovili dobro kakovost zra-ka, živalim pa bi omogočili naravno vedenje, primerno njihovim živalski vrsti.

Primeri praks, ki naj bi jih spremenili, da bi se čim bolje pripravili na prepoved rutinske uporabe protimikrobnih zdravil, so:

- **prezgodnje odstavitve pujskov:** ker to vodi v znatno uporabo protimikrobnih zdravil za zdravljenje driske po odstavitvi. Raziskave kažejo, da odstavev pujskov pri starosti 22–25 dni, ki je pogosta v prašičereji, povzroči 15- do 20-krat večjo rabo protimikrobnih zdravil, kakor bi jo povzročila poznejša odstavitvev pri starosti približno 35 dni ali več,
- **reja hitro rastočih piščancev za meso:** nizozemski podatki kažejo, da standardno hitro rastoči piščanci prejmejo bistveno več protimikrobnih zdravil na piščanca kot počasni rastoči piščanci.

Mnenje EMA/EFSA navaja, da je na intenzivnih govedorejskih gospodarstvih (intenzivno pitanje telet) tveganje za bolezni veliko, in da je posledično tudi poraba protimikrobnih zdravil velika.

PREDSEZONSKI POPUSTI

BODITE PRAVOČASNI!

IZKORISTITE UGODNE
PREDSEZONSKO POPUSTE
KOMBAINOV
NEW HOLLAND
TC, CX5/6, CH, CX7/8, CR
(Stopnja V)

OLAJŠAJTE SI POT DO BOGATE ŽETVE. Z VRHUNSKIMI KOMBAINI NEW HOLLAND.

Z VAMI ŽE 30 LET

ITRO d.o.o. / PE Store, Železarska c. 3, 3220 Store / www.newholland.si / (03) 780 57 12 (14, 15)

Fino, da sejem je

Kmetijsko-živilski sejem Agra v Gornji Radgoni je po letu odmora zaradi koronavirusa letos ponovno zaživel in kljub manjšemu obsegu zbral množico ljudi.

Robert Peklaj, KGZS
robert.peklaj@kgzs.si

Tatjana Vrbošek, KGZS
tatjana.vrbosek@kgzs.si

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je bila tudi letos prisotna na že 59. sejmu Agra v Gornji Radgoni. Na uradnem odprtju je sodeloval tudi predsednik KGZS Roman Žvegljič, ki je med drugim opozoril na to, da je treba zagotoviti ustrezne pogoje za kmetovanje, če želimo obdržati ljudi na kmetijah.

Čprav so letošnje priprave in samo izvedbo krojile negotove zdravstvene razmere, se je pokazalo, da je zanimanje za dogodke na sejmu med ljudmi še vedno veliko. Tudi naš razstavnostni prostor, kjer med drugim predstavljamo tudi nekatere naše projekte in portal Dobrote slovenskih kmetij, je bil dobro obiskan.

Že prvi dan sejma so štiri krovne kmetijske organizacije Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Zadruga zveza Slovenije, Sindikat kmetov Slovenije in Zveza slovenske podeželske mladine na novinarski konferenci opozorile na nujno upoštevanje pripomb na predlog strateškega načrta SKP 2023–2027 ter pozvale k takojšnjemu ukrepanju Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Na novinarski konferenci je sodeloval tudi predsednik KGZS Roman Žvegljič, ki je med drugim dejal: "V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije se vedno znova obračamo na potrošnike, da kupujejo domače, kljub temu da za hrano namenijo kakšen evro več."

Zbornica je na sejmu podpisala tudi izjavo o sodelovanju vinogradnikov in vinarjev. Podpis izjave je bil pomemben korak na izboljšanje sodelovanja med različnimi predstavnicami vinogradnikov in vinarjev ter predstavlja zavezo k usklajenemu delovanju in zastopanju interesov vinogradnikov in vinarjev. KGZS lahko pri urensničenju skupnih ciljev sodelovanja pomaga z izkušnjami javne službe kmetijskega svetovanja (terenski svetovalci,

svetovalci specialisti za vinogradništvo in vinarstvo), javne službe v vinogradništvu (KGZS - Zavod Gorica) in izkušnjami svojih članov - vinogradnikov in vinarjev."

Pod okriljem zbornice

Sicer pa se je pod okriljem zbornice na sejmu predstavljalo enajst zvez in združenj, šest kmetij in nekaj mednarodnih projektov, svoje delovanje pa so predstavili tudi kmetijsko-gozdarski zavodi in strokovne službe zbornice. Nekatere sodelujoče pod okriljem zbornice smo tudi povprašali po vtisih s sejma.

Ajda Podlesnik, Mlečna kraljica:

»Na razstavnem prostoru Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije sodelujem v sklopu projekta Seneno. Imam zelo pozitivne vtise, vzdušje je čudovito, vsi so zelo prijazni. Promoviram uživanje mleka in

Jure Jelšnik in mlečna kraljica Ajda Podlesnik

mlečnih izdelkov in sem navdušena nad zanimanjem ljudi za senene izdelke. Obiskovalci so zelo prijazni in fino, da se lahko spet družimo. Sem študentka kemijske tehnologije in Mlečna kraljica Zelene doline 2021, kar pomeni, da sem ambasadorica zdravega načina življenja, zdrave prehrane, mlečnih izdelkov. Obiskovalce sejma AGRA oza-veščam, kako pomembno je

uživati mleko in mlečne izdelke. Drugače prihajam s kmetije, ki se ukvarja s prirajo mleka. Letošnji sejem AGRA mi bo ostal v spominu po dobrih ljudeh in dejstvu, da smo spet odprti, da se lahko družimo, kar je čisto nekaj drugega kot srečevanje prek video konferenc.«

Jure Jelšnik, študent lesarstva:

»Na letošnjem sejmu sem bil prisoten ves teden. V sklopu razstavnega prostora Sindikata kmetov Slovenije sejem doživljam kot nadvse prijeten, spoznal sem res veliko zelo prijetnih ljudi in upam, da se prihodnje leto ponovno srečamo. AGRA 2021 mi bo ostala v spominu po zanimivih traktorjih, prijetnih ljudeh. Sejem je bil res nekoliko manjši, a kljub temu je bil to dober sejem.«

Jernej Redek, strokovni tajnik Sindikata kmetov Slovenije

»Vrača se praznik kmetov in v živo smo se zopet videli z veliko člani, podjetniki, gospodarstveniki, uradniki, kar je za nas po dolgem času nekaj novega in seveda dobrodošlega. Upamo, da se kmalu spet vrnemo v normalno življenje. Povezovanje v kmetijstvu je zelo pomembno, da se zgladijo različna stališča in rodijo nove ideje. Letos smo

na sejmu pripeljali sedemdeset traktorjev in izvedli protest, ker kmetije nismo zadovoljni s potekom razprav glede novega programskega obdobja skupne kmetijske politike. Tako mi bo sejem AGRA 2021 ostal v spominu prav po tem.«

Marko Babnik, sadjar

»Na sejmu AGRA sem letos prišel predvsem zaradi predstavitve krasnega projekta, ki prinaša enostavne rešitve in prikazuje pomen obdelave tal z in brez oranja. Prikazane so bile enostavne rešitve za zaščito tal, koliko prsti odnese voda in kako ohraniti vodo v tleh. Tako na primer v Švici vse strmine

kosijo na krtačo, da ni plazov. Zelo enostavna rešitev. Drugače pa sem osebno prepričan o nujnosti uvedbe gensko spremenjenih rastlin. Suša bo preprečila

pridelavo koruze v Sloveniji, ker namakanja ni in ga na večini zadev ni možno izvesti. Menim tudi, da bi bila potrebna preusmeritev nižinskih kmetij, ki za živinorejo niso primerne. Na teh območjih bi morali pridelovati žita. Za te spremembe se je treba boriti in zavedati, da je za preusmeritev kmetije potrebno obdobje dveh generacij in ne le pet let.«

Članice Društva podeželskih žena Gornja Radgona

»Presenečene smo, kako veliko obiskovalcev je prišlo na sejem. Smo cepljene in se počutimo varne glede virusa. Treba je zaupati zdravstvu, seveda pa je razumljivo, da se cepiva vsak malo boji. Članice Zveze kmetič Slovenije smo se v času epidemije družile s pomočjo spleta. Smo pa vesele, da se stanje normalizira, in tako nam bo sejem AGRA 2021 ostal v spominu po druženju in občutku, da se življenje vrača nazaj in teče po starih tirnicah.«

Sebastijan Štokelj, kontrolor KGZS - Zavod Nova Gorica

»Letošnji sejem mi bo ostal v spominu po kmetijski mehanizaciji, ki jo je letos sicer manj kot pred dvema letoma. Navdušile so me živali, predvsem lepo govedo. Obiskovalcev je nekoliko manj, a tako malo spet ne. V vsakem primeru je

Dušan Pšajd, kmetija Črni dragulj

»Na sejmu se z izdelki aronije predstavljamo štiri dni in ocenjujem, da je bil obisk gle-

fino, da sejem je. Na prostoru KGZS - Zavoda Nova Gorica prodajamo ušesne znamke za govedo in drobnico. Rejci jih lahko naročijo in jim jih pošljejo domov.«

Tomaž Močnik, vodja oddelka za kmetijsko svetovanje KGZS - Zavod Ljubljana

»Letošnji obisk sejma AGRA mi bo ostal v spominu kot lep miren dan, ki sem ga izkoristil

za umirjene pogovore s kolegi z drugih inštitucij. Vesel sem, da je sejmarenje ponovno zaživelo. Veliko je govora o spremembi SKP, sam bi želel, da bi se manj govorilo o denarju in več o pridelavi hrane. Osebo menim, da je v Sloveniji potrebno upoštevati dejanske možnosti za kmetovanje in ne ohranjati vsega in za vsako ceno. KGZS - Zavod Ljubljana dela na številnih projektih in na sejmu smo predstavili s pridelavo mesa. Že leta nazaj smo začeli uvajati različne načine zorenja mesa in nadaljujemo z možnostmi priprave, kar je v prvi vrsti namenjeno izobraževanju naših turističnih kmetij in tudi vsem, ki si pripravljajo našo domačo hrano.«

de na stanje kar dober. S prodajo smo zadovoljni, povpraševanje po aroniji je kar veliko, na naši kmetiji pa smo uspeli razviti bogato paleto izdelkov, ki jih tudi s pomočjo dogodkov Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije uspešno prodajamo.«

Majda in Ida, slovenski biodinamiki

»Letos opažava nekoliko manj obiska, a je zanimanja za biodinamiko glede na prejšnja leta precej več. Zdi se nama, da se ljudje vedno bolj zavedajo, da je treba na zemljo paziti in se je ne sme uničevati. Res sva

presenečeni in navdušeni nad tako velikim zanimanjem in seveda veseli, da se lahko spet družimo.«

Za boljša tla

Izkušnja setve in uporabe krmnih dozevk v projektu »Izboljšane tehnologije pridelave in konzerviranja z beljakovinami bogate krme«

Ludvik Rihter, Boštjan Kristan, KGZS - Zavod Maribor
zelena.dezela@kgzs.si

V okviru projekta »Izboljšane tehnologije pridelave in konzerviranja z beljakovinami bogate krme« smo v pridelovalnih letih 2019/2020 in 2020/2021 na treh kmetijskih gospodarstvih preizkušali setve različnih krmnih dozevk. Pomembno je, da s setvijo strniščnih dozevk preprečimo kalitev in semenitev širokolistnih in ozkolistnih plevelov. Z dosevki preprečimo izpiranje nitritov iz vrhnjega sloja v podtalnico, tudi hranila v tleh se manj izpirajo. Z bogatim koreninskim sistemom dosevki povečujejo delež organske snovi v tleh, izboljšujejo strukturo in mikrobiološko aktivnost tal, metuljnice pa še dodatno bogatijo tla z dušikom.

Preizkušali smo mešanico inkarnatke (*Trifolium incarnatum*) in črne detelje (*Trifolium pratense*) (27,5 kg/ha), mešanico obeh detelj in mnogocvetne ljujke (*Lolium multiflorum*) (33,75 kg/ha) ter mnogocvetno ljujko (*Lolium multiflorum*) v čisti setvi (40 kg/ha). Pridelovali smo torej deteljo v čisti setvi (mešanica dveh detelj), mešanico detelj in ljujke z visokim deležem detelj in ljujko v čisti setvi. Setev po strnišču in klasični obdelavi tal smo izvedli v zadnjih dneh avgusta in prvih dneh septembra glede na pogoje na kmetijskem gospodarstvu. Ob setvi smo opravili tudi gnojenje glede na analizo tal, v povprečju smo upora-

Posevek mnogocvetne ljujke in inkarnatke na eni izmed partnerskih kmetij

bili gnojila NPK-40:70:120 kg/ha. Spomladi pa smo izključno posevek mnogocvetne ljujke v čisti setvi dognojili s 70kg N/ha, posevkov z deteljami nismo dognojevali. Posevke smo glede na stanje na terenu pokosili v zadnjih dneh aprila in prvih dneh maja. Pomembno je, da detelja inkarnatka ni prešla v fazo cvetenja, saj bi se s tem zmanjšala

krmna vrednost. Naredili smo valjaste bale in po pettedenski fermentaciji vzeli vzorce iz bal za določitev parametrov kakovosti krme. V povprečju smo na vseh treh kmetijah v začetku maja 2020 največji pridelek sušine pridelali z mešanico detelj in italijanske mnogocvetne ljujke (5.228 kg sušine na ha), sledila je italijanska mnogocve-

tna ljujka v čisti setvi (4.926 kg na ha). Najmanj je bilo pridelka v čisti setvi detelj (4.112 kg na ha). V letu 2021 je bilo v povprečju največ pridelka pri italijanski mnogocvetni ljujki v čisti setvi (4.930 kg sušine na ha). Nekoliko manjši je bil pridelek mešanice detelj in ljujke (4.737 kg na ha). Najmanj je bilo pridelka sušine v čisti setvi detelj (4.381 kg na ha).

Pri pridelavi dozevk bi bilo vredno poudariti pomembnost razvoja dozevka pred zimo in samo prezimitev. Na prezimitev je posebno občutljiva enoletna prezimna rdeča detelja oz. inkarnatka (*Trifolium incarnatum*), zato je potrebno ob hitrem jesenskem razvoju v oktobru opraviti čistilno košnjo. Po spomladanskem spravilu krme smo na poskusna polja posejali koruzo. Kot prednost dozevka z vključitvijo metuljnic bi poudarili manjše število večjih koreninskih grud kot pri mnogocvetni ljujki. Tako smo manj omejeni pri izbiri herbicida in omogočena je lažja obdelava tal za naslednji posevek. Vsekakor setev krmnih dozevk odločilno vpliva na razvoj in semenitev plevelnih vrst. Predvsem v sušnih letih z dosevki pridelamo kakovostno in poceni dodatno voluminozno krmo, zato setve dozevk s tega stališča vsekakor priporočamo.

Kaj so pokazale analize?

Če se osredotočimo na vsebnost surovih beljakovin v silazah, lahko povemo, da so ciljne vrednosti v silazah travnih mešanice nad 150g/kg sušine, detelj v čistih setvah pa tudi nad 200g/kg sušine. Vrednost surovih beljakovin 200g/kg sušine smo pri mešanici inkarnatke in črne detelje na enem izmed kmetijskih gospodarstev tudi presegli ter s tem potrdili teorijo o visokih vsebnostih surovih beljakovin pri čistih setvah detelj. Rezultati vsebnosti surovih beljakovin pri mnogocvetni ljujki ter mešanici ljujka/detelje pa so bili zelo primerljivi in so se gibali med 95 in 150g/kg sušine. Vsebnost bi lahko povežali z dvigom deleža metuljnic ob setvi.

Tako pridobljeni rezultati o pridelavi krmnih dozevk in siliranju kakovostne krme zelo opravičujejo setev mešanice detelj in mnogocvetne ljujke z visokim deležem detelj. Seveda je v takem primeru potrebno krmo pred siliranjem ustrezno oveneti (do čez 40 % SS). Tudi pri opazovanju ješčnosti silaž smo zaznali, da prednjačijo mešanice, kar odločilno vpliva na prirast in mlečnost na živinorejskih kmetijah.

Več o rezultatih projekta si lahko ogledate na spletnih straneh: <http://www.fkbv.um.si/index.php/raziskovalna-dejavnost-fkbv/projekti/60-vsebinska/4295-izboljsane-tehnologije-pridelave-in-konzerviranja-z-beljakovinami-bogate-krme>

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Seneno gre v stekleno

Na kmetiji Odems Gregorja Ovsenika iz Predoselj pri Kranju smo se zbrali na dveh dogodkih, ki smo jih organizirali v okviru EIP projekta Seneno meso in mleko.

Klara Otoničar, KGZS
klara.otonicar@kgzs.si

Dominika Klavž, KGZS
dominika.klavz@kgzs.si

V dopoldanskem času smo imeli demonstracijo na kmetiji, ki je bila namenjena kmetijam, ki jih zanima senena prireja. Najprej smo obiskovalcem predstavili projekt Seneno meso in mleko in Zavod seneno. Nato nam je Gregor predstavil svojo kmetijo, ki smo si jo kasneje ogledali. S seneno prirejo mleka je pričel leta 2011 in so mešana kmetija. Na njihovi kmetiji pridelujejo tudi nekaj zelenjave, predvsem krompir in česen, nekaj žit ter jajca. Po predstavitvi kmetije smo si ogledali hlev, kjer imajo 15 krav. Tam je bil predstavljen način dosuševanja sena na njihovi kmetiji, ki jim ga je predlagal dr. Janez Benedičič iz podjetja P-ino,

d.o.o.. Benedičič nam je razložil tudi sistem sušenja na tej kmetiji in poudaril, da je to primer zelo racionalnega sušenja sena oz. krme. Lastnik kmetije je predstavil še način krmjenja živali na njihovi kmetiji, ki jih krmijo s svežo travo in balirano krmo. Podjetje ALLtech je predstavilo krmilno prikolico in način krmjenja z njo oz. mešanje krme. Žagar iz podjetja ALLtech nam je podal nekaj informacij o delovanju krmilne prikolice. Gregor Ovsenik je povedal, da z njegovo prikolico pripravi obrok za živali za dva do tri dni. Sledil je ogled prostora za predelavo mleka, kjer je nekaj informacij o spletnem tečaju za predelavo mleka podala

Projekt Seneno meso in mleko smo uspešno predstavili tudi na sejmu Agra v Gornji Radgoni

tudi Ana Ambrožič iz BC Naklo mleka. Na koncu demonstracije je sledil ogled nove trgovinice Odems. Kozolec na dvorišču kmetije so uredili v lep prostor za prodajo svojih senenih izdelkov in izdelkov lokalnih pridelovalcev.

V popoldanskem dnevu smo organizirali dan odprtih vrat, kjer je med drugim pote-

kalo tudi odprtje nove trgovine. Obiskovalci so si lahko ogledali kmetijo, po odprtju pa so sledile kmečke igre za družine. V popoldanskem času je bilo veliko obiskovalcev, ki so prišli podpreti družino Ovsenik ob tako pomembnem dogodku.

Prikaz kmetijske mehanizacije za strmine

Na zadnjo soboto v septembru je bila v dopoldanskem času na ekološki učni kmetiji Kršinar demonstracija na kmetiji, v popoldanskem času pa je potekal dan odprtih vrat.

Dopoldan je dr. Janez Benedičič iz podjetja P-ino predstavil sušenje in skladiščenje sena, sledila je demonstracija strojev za OMD območja. Z nami je bilo podjetje LAVRIH, Rok Gantar s.p., ki je slovenski proizvajalec kmetijske mehanizacije za strmine. Predstavili so nam sistem delovanja kosilnice, pobiralni zgrabljalik in tračni zgrabljalik, obračalniki. Prikazali so delovanje vseh strojev in naši obiskovalci so lahko tudi sami poskusili delo s stroji. To je med obiskovalci demonstracije poželo veliko navdušenje, saj dejanska izkušnja pomaga odločitvi pri nakupu cenov-

no dražjega stroja. Takšna mehanizacija olajša delo na gorskih terenih. Po demonstraciji je sledila predstavitev senene ekološke učne kmetije Kršinar, začetki ustanovitve kmetije, nameni in vizija razvoja kmetije.

V popoldanskem času je sledil dan odprtih vrat, na katerem so prav tako predstavili kmetijo, živali in učni poligon. Ogledali smo si živali, rastline, ki rastejo na posestvu. Na koncu ogleda kmetije je sledila degustacija senenih sirov okoliške senene kmetije in Mlekarnice Celeia.

Promocija in širjenje rezultatov projekta na sejmu AGRA in MOS

EIP projekt Seneno meso in mleko smo letos predstavili na sejmih Agra in MOS. Na sejmih smo širili rezultate projekta in promocijo senenih dobrot partnerjev projekta. Na sejmu Agra smo izvajali tudi predavanja, svetovanje, delavnice za kmete, ki se želijo preusmeriti v prirejo senenega mesa in mleka. Na obeh sejmih je z nami bila mlečna kraljica Ajda, ki je odlično predstavljala senene izdelke, hkrati pa so mimoidoči na stojnicah lahko poskusili senene izdelke. Obiskovalci sejmov so zelo pohvalili senene izdelke, za kar smo veseli in smo dobili še eno potrditev več, da je prihodnost senenih izdelkov svetla.

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Živali pod nadzorom

Uporaba modularnih senzorskih sistemov v okviru projekta SESAM

Jernej Vrtačnik, KGZS
jernej.vrtacnik@kgzs.si

mag. Aleš Tolar, KGZS
ales.tolar@kgzs.si

Urška Senčar Hočevar, KGZS
urska.sencar-hocevar@kgzs.si

Sodobne tehnologije reje domačih živali morajo biti vse bolj prilagojene sodobnim zahtevam potrošnika po kakovostni in zdravi hrani, dobrobiti živali ter varovanju okolja. Tem zahtevam sledi tudi prihodnja skupna kmetijska politika, ki postavlja visoke ambicije na področju okolja in podnebnih sprememb. Namen projekta SESAM je uvedba modularnih senzorskih sistemov, ki so prilagojeni potrebam malih kmetijskih gospodarstev, ki jim omogočajo izboljšati konkurenčnost, dobro počutje živali, zmanjšati izgube telet in izboljšati odpornost ter dolgoživost živali.

V okviru projekta so bili na novo razviti vsa potrebna infrastruktura in potrebni programi z aplikacijami za uporabo. V prvi fazi projekta smo tako razvili senzorje, nameščene na ovratnicah krav, ki zbirajo podatke in jih preko bazne postaje pošiljajo v obdelavo na strežnik.

Senzorske aplikacije nam bodo omogočale posredno spremljanje zdravstvenega stanja živali preko obnašanja in počutja

živali (npr. gibanje, aktivnost, počivanje, prežvekovanje, telesna temperatura ...).

Senzorji so skupaj z ovratnico nameščeni na kravah v sistemih proste reje in preko njih se v bazne postaje zapisujejo podatki o 24-urni aktivnosti krave. Zbrani podatki o aktivnosti krave, se preko bazne postaje

pošiljajo na skupni server, kjer se potem preko posebnega računalniškega programa, razvitega v okviru projekta, obdelajo in na podlagi različnih frekvenc, ki nastajajo ob različnih aktivnostih krave, sporočajo, katere živali kažejo določena odstopanja od običajnih dolžin dnevnih aktivnosti (čas ležanja, hoje, paše, pitja itd.). Ta odstopanja nakazujejo na določene fiziološke procese živali (pojave, pojav bolezenskih stanj itd.).

Zaradi predhodnega razvoja senzorjev in potrebne infrastrukture smo konec leta 2018 pričeli z aktivnostmi na prvi poskusni kmetiji. V decembru 2018 smo namestili videokamero in ovratnice s senzorji, ki so bili razviti v okviru projekta na desetih kravah v hlevu s prostoro. Po 14 dneh smo kravam

Modularne senzorske sisteme smo preskušali na kmetiji Janeza Šebata (prvi z leve).

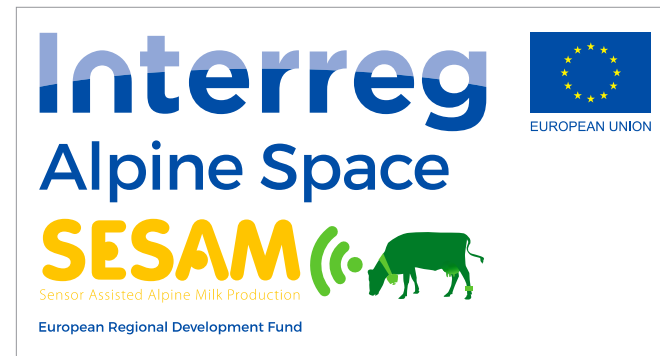
odstranili ovratnice s senzorji. S pomočjo podatkov in video zapisa smo beležili aktivnosti krav in na podlagi različnega vzorca izrisanih frekvenc pri posamezni aktivnosti krave (ležanje, stoja, pitje, žrtje, prežvekovanje stoje, prežvekovanje leže in hoja), je bil v raz-

vit program, ki te aktivnosti prepozna sam. V poskusni fazi smo odpravili pomanjkljivosti in razvili algoritem, ki prepozna določene aktivnosti. Sledila je nadgradnja senzorjev. Ti senzori so bili tehnično dovršeni do te mere, da podatke o aktivnosti krav preko internetne po-

vezave pošiljajo v skupno bazo. Podatki so potem obdelani z računalniškim programom, ki je bil razvit v okviru projekta in na podlagi aktivnosti krav (čas ležanja, stanja, prežvekovanja, pitja itd.) že zazna odstopanja od normalnih vrednosti. Podatke smo uparili tudi s podatki kontrole mlečnosti in ostalimi podatki iz centralne podatkovne zbirke, ki jih na strežnik pošilja Kmetijski inštitut Slovenije. Taka nadgradnja omogoča, da imamo možnost obdelave večjega števila podatkov. Vzpostavili smo aplikacijo, ki kmetu prikazuje lastnosti njegove črede in posameznih živali. Na podlagi podatkov bo kmet imel pregled, katere krave odstopajo od povprečnih vrednosti, kar bo za njega znak, da mora biti na te krave bolj pozoren (začetek bolezenskih znakov, znaki pojavev itd.).

V razvoju je aplikacija, ki bo obdelane podatke iz strežnika posredovala neposredno rejcu, ki bo lahko kadarkoli pogledal v podatke in iz njih bo preko ID številke krave razvidno, katerim kravam v čredi aktivnosti odstopajo od fizioloških meja. Tako bo rejec te živali bolj pozorno spremljal in ugotavljal vzroke za odstopanja. Aplikacijo želimo razviti do te mere, da bo rejca opozarjala na živali, na katere mora biti pozoren. Lastnosti si bo lahko izbral sam, omogočala pa bo tudi več možnih pogledov in nastavitvev.

Z razvojem zadnje generacije modularnih senzorskih sistemov, ki se sedaj nameščajo v hleve za izvedbo velikega pilotnega testa, smo že dosegli cilj projekta SESAM, ki je uvedba modularnih senzorskih sistemov, prilagojenih potrebam malih kmetijskih gospodarstev, ki jim bodo omogočali večjo konkurenčnost preko zmanjšanja izgub telet, izboljšanja dobrega počutja živali, odpornosti in dolgoživosti živali. Sistemi senzorjev bodo enostavni za uporabo in stroškovno sprejemljivi. Prilagojeni bodo za države na območju Alp.

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD MURSKA SOBOTA

29. mednarodno znanstveno posvetovanje o prehrani domačih živali (spletni seminar)

Zdravčevi-Erjavčevi dnevi 2021

4. in 5. november

Prijavite se lahko na spletni strani www.kgzs-ms.si, kjer najdete tudi program.

Kralj med domačimi živalmi

Krškopoljski prašič in pilotni projekt Odbira plemenskih živali na podlagi kakovosti mesa pri pasmi krškopoljski prašič

Eva Skube in Anja Žnidaršič, študentki Biotehniške fakultete, Oddelek za zootehniko

mag. Andrej Kastelic, KGZS – Zavod Novo mesto

Krškopoljski prašič je edina ohranjena slovenska avtohtona pasma prašičev. V preteklosti je bila tudi prepovedana. Le nekaj rej je pasmo ohranilo. Danes je razširjena na območju cele Slovenije. Zaradi kakovosti mesa krškopoljskemu prašiču pripada naziv kralj med domačimi živalmi in je vrh slovenske kulinarike. V pilotnem projektu smo oblikovali protokol izločanja nezaželenega gena RYR1 iz populacije ter spoznavali parametre kakovosti mesa, ki bi jih lahko vključili v napoved plemenske vrednosti.

Pasma krškopoljski prašič je nastala na območju širše Dolenjske in južne Štajerske, kjer je prevladovala v 19. stole-

tju. Poimenovanje pasme izvira iz leta 1899, ko je Rohrmann opisal prašiče in jih poimenoval po Krškem polju – območju, kjer so se nahajali izenačeni črno pasati prašiči. Število živali se je začelo zmanjševati ob uvajanju belih pasem prašičev. Od leta 1974 je bila reja merjascev krškopoljske pasme prepovedana, saj je bilo ukinjeno zadnje vzrejališče merjascev. Takrat je veljalo pravilo, da se za pripust smejo uporabljati le licencirani merjasci, ki se jih ni dalo več kupiti. Vseeno pa je nekaj rejcev pasmo ohranilo.

Le tri kmetije od štiridesetih so se leta 1993 z vzpodbudo prof. dr. Andreja Šaleharja odločile, da vključijo svoje živali

Slovenska avtohtona pasma krškopoljski prašič slovi po boljši kakovosti mesa in slanine v primerjavi z belimi pasmami in hibridi. Meso in mesni izdelki slovijo kot mehki, okusni, sočni in aromatični, z ustrežnejšo barvo ter z ugodnejšim razmerjem med omega-3 in omega-6 maščobnimi kislinami v primerjavi z belimi prašiči. Krškopoljski prašič je posebnost, je kralj med domačimi živalmi in med prašiči v Sloveniji. Je kralj slovenske gastronomske regije.

Bela srnjca s kravato in črne hlače ali krilo so protokolarno oblačilo. Na sliki del kolektiva, ki je sodeloval pri predstavitev pasme in pilotnega projekta (od leve proti desni: Anton Bebar, Marjan Kosmač, Adriana Žibert, Karmen Košak Povše, Anja Žnidaršič (študentka na praksi), Peter Račič, Eva Skube (študentka na praksi), Damijan Vrtin, Katja Jakljevič, Štefka Vidic, Tatjana Kmetič Škof in Andrej Kastelic.

v program ohranjanja pasme. To so bile kmetije Ivanšek (prej Baznik), Lipičar in Kranjec. Te so pod mentorstvom mag. Zdenke Kramar ohranjale skupaj do pet merjascev in 30 plemenskih svinj. Z ustanovitvijo KGZS-Zavoda NM leta 2001 in zaposlitvijo selekcionista je bilo uvedeno označevanje vseh rojenih pujskov. K trem izvornim rejam se je leta 2002 pridružila še zadnja izvorna reja – kmetija Ložar (prej Jamnik). Iz izvornih kmetij se je pasma razširila po celotni Sloveniji.

Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto je v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije, Biotehniško fakulteto, Gostilno Kunst, Društvom rejcev krškopoljskih prašičev in kmetijami Dežman, Kamenik, Ložar, Žgajnar ter Društvom

za ohranjanje podeželske dediščine Belčji vrh leta 2018 oddal vlogo za pilotni projekt Odbira plemenskih svinj na podlagi ka-

kovosti mesa pri pasmi krškopoljski prašič. Rezultati, pridobljeni v projektu, ki je financiran iz Programa razvoja pode-

Predstavitev pasme in projektov na kmetiji Ložar v Leskovcu pri Krškem

Dobre primorske prakse

Konec septembra smo si ogledali dobre prakse na Primorskem, da bi raziskali, kako prodati izdelke in storitve na kmetiji.

Jože Očko, KGZS
joze.ocko@kgzs.si

Prvi dan smo obiskali Goriška brda, ki so sinonim za vzorčen primer, kjer zelo dobro tržno prepletajo kmetijstvo in turizem. Tukaj je tudi potekal zadnji nacionalni diskusijski krožek projekta NEWBIE, kjer smo razpravljali, kako novi pristopniki v kmetijstvo dostopajo do ciljnih skupin in trga.

Svojo zgodbo je predstavil mladi kmet Domen Virant iz Volčjega Potoka, ki je prevzel neaktivno kmetijo od starih staršev, začel razvijati različne dejavnosti in danes trži na osem različnih načinov. Tilen Soklič s kmetije Pr'Andreco (Zgornje Gorje) je predstavil svojo pridelavo in predelavo špargljev in ribeza ter predstavil težave, s katerimi se srečujejo novinci v kmetijstvu. Predstavila se je tudi Nina Froggatt z ekološke kmetije Gramona (Seča), ki smo jo zadnji dan tudi obiska-

li in uživali v degustaciji v njihovem oljčniku. Seznanili smo se tudi z delovanjem zadruga Zemlja in morje, katere aktivna članica je tudi Nina. Uroš Kavčič je predstavil inovativno zgodbo prehranskega podjetja, ki se je razvilo iz sadjarke kmetije v Vipavski dolini z ustanovitvijo lastne blagovne znamke in je s pomočjo kampanje Štartaj Slovenija vstopilo v Spar. Dvajsetletne izkušnje s skupinskim trženjem in razmislek o prihodnosti najstarejše kolektivne blagovne znamke pri nas »Babica in Dedek« sta z nami delili Kristina Miklavčič in Barbara Gornik iz Razvojnega centra Sora. Razprava se je zaključila z zgodbo potujoče trgovine Brkinov in Krasa.

V Vipolžah smo obiskali vinsko klet Edija Simiča. Na kmetiji se prepletata dejavnosti vinogradništva in vinarstva

Sušenje pršutov na kmetiji Cigoj

s turizmom. Vrhunska vina tržijo praktično po celem svetu, v idiličnem okolju pa ponujajo turizmom vilo z bazenom za oddih.

Pozno popoldne smo se vrnili v Vipavsko dolino, kjer smo

Drugi dan smo pričeli z ogledom kmetije Cigoj. Na kmetiji Cigoj se prepleta več dejavnosti. Na kmetiji redijo govedo pasme angus, prašiče pasme mangulica, iz katerih izdelujejo vrhunske mesne izdelke, in seveda pridelava vrhunskih vin. Vse te domače proizvode ponudijo svojim gostom, ki imajo tudi možnost prenočitve.

Pot smo nadaljevali v vas Zalošče. Na robu vasi, pod vinorodnimi griči, družina Saksida ponuja oddih in uživanje ob tradicionalnih vipavskih jedeh s pridihom sodobnosti ter njihovih odličnih vinih. Na kme-

tiji imajo vzorno urejen kamp z bazenom.

Pot nas je nesla naprej v slovensko Istro, kjer družina Bordon na ekološki način prideluje vrhunska vina in gostom nudi prenočitve na idilični lokaciji zraven starega mlina.

Oglede smo zaključili pri mladi prevzemnici Nini Froggatt z ekološke kmetije Gramona v Seči. Kmetija Gramona je vzorčen primer, kako se na majhnih površinah z dodatnimi dejavnostmi lahko dostojno preživi cela družina.

Oglede dobrih praks so organizirali projektni partnerji vsebinsko sorodnih projektov: nacionalni aplikativni projekt Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo si hrano za jutri« VINGATUR (vodi Fakulteta za turistične študije Univerze na Primorskem) in mednarodni projekt programa Obzorje 2020 NEWBIE (projektni partner v Sloveniji je Oddelek za geografijo FF UL). Projekt VINGATUR (V5-2030) se osredotoča na možnosti nadaljnjega razvoja vinskega in gastronomskega turizma na kmetijah, projekt NEWBIE pa obravnava nove pristopnike v kmetijstvo, njihove vstopne in poslovne modele ter podporno okolje. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je sodelovala pri projektu NEWBIE kot član usmerjevalne skupine.

Letošnja letina je podpovprečna

Slovenija bi v času velike potrebe po zelenih tehnologijah in surovinah lahko bolje izkoristila možnosti, ki jih ima industrijska konoplja.

dr. Tamara Korošec, KGZS - Zavod Maribor
David Geršak, Zadruga Konopko
Urša Orehek, Zadruga Konopko

V Sloveniji ponovna vpeljava in posaditev industrijske konoplje nikakor ne steče, kot želimo. Kljub njeni vsestranski uporabnosti tako za prehrano kot za industrijske namene (tekstil, kozmetika, farmacija, gradbeništvo ...), se s konopljjo posejane površine po letu 2015 zmanjšujejo. V letih 2020 in 2021 je površina padla na pičlih 230 ha, pretežno zaradi težav pri tehnologiji spravila, ne vzpostavljeni infrastrukturi predelave in težavah na trgu s CBD izdelki. Približno 37 % konoplje se je v zadnjih dveh letih gojilo na ekoloških kmetijah. Okrog 50 % pridelovalcev jo goji na površinah, manjših od 20 arov, le okrog 10 % kmetij goji konopljjo na površinah, večjih od 1 ha. Po regijah s površinami pod konopljjo prednjačijo Pomurska, Osrednjeslovenska, Zasavska ter Gorenjska. Več kot 50 % površin je bilo letos zasejanih s sortami 'Futura 75', 'Fedora 17' in 'Antal'. Poleg omenjenih so se kmetje v večji meri odločali še za sorte 'KC dora', 'Finola', 'Carmagnola Selected' ('CS') in 'Eletta Campagna'. Ostale sorte so bile gojene na manjših površinah. Z Evropske sorte liste se umikata sorti 'Carmagnola' in 'CS'. Glavni namen pridelave je pridelava za cvet in kombinacija pridelave za cvet in seme.

V letošnjem letu je bila letina konoplje v Sloveniji podpovprečna. Zahtevne vremenske razmere z močo in hladnim vremenom v maju ter sušo, ki je sledila junija, niso prizane-

sle niti trdoživi rastlini, kot je konoplja. Nekoliko kasnejše setve so se izkazale boljše kot zgodnje majske setve, vendar bi za optimalno pridelavo na večini površin potrebovali namakanje. Seveda se je kombinacija letošnjih vremenskih razmer različno odrazila tudi v odvisnosti od tipa tal in zaloznosti s humusom. Zaradi

Število pridelovalcev konoplje in s konopljjo površina zasejana v desetih letih

stresnih razmer so nekatere sorte presegle dovoljeno vsebnost THC (0,2 % v suhi snovi rastline), kar pomeni, da se v teh primerih pridelek obravnava po zakonu o prepovedanih drogah.

Premalo znanja ovira razširjenost

V okviru projekta EIP »Vloga industrijske konoplje pri prilaganju podnebnim spremembam in varovanju virov v kmetijstvu« smo kmetijska gospodarstva povprašali o nekaterih njihovih stališčih glede pridelave industrijske konoplje. Od

348 kmetij, ki smo jih anketirali, jih 74 % še nikoli ni gojilo konoplje. Glavni razlog je, da ne poznajo tehnologije pridelave oz. nimajo dovolj znanja (51 %). Kar velikemu deležu kmetij (22 %) konoplja ne ustreza glede na usmerjenost njihove kmetije. Nekatere kmetije za pridelavo niso primerne (strme lege), 13 % pa je odgovorilo, da se o pridelavi še odloča. Kmetje so navajali, da bi jih v pridelavo prepričali: ugodna cena, zagotovljen odkup, informacije o tehnologiji pridelave in dostopna mehanizacija. Na vprašanje, kaj vidijo kot glavne pomanjkljivosti pri pridelavi konoplje, so še enkrat odgovorili, da je na voljo pre-

malo informacij, kot drugo navajajo problematiko pomanjkanja strojev za žetev in neorganiziran odkup. Druge pomanjkljivosti oz. ovire, s katerimi se srečujejo, so še zakonske omejitve pridelave na velikost površine, nedorečena zakonodaja glede predelave cvetov in zapostavljen ekonomski interes kmeta. Anketiranci navajajo, da če bi bile glavne pomanjkljivosti odpravljene (mehanizacija, odkup) in bi bila pridelava ekonomsko upravičena, bi jih to prepričalo, da bi začeli s proizvodnjo.

Od vprašanih kmetij, ki že pridelujejo konopljjo (90 KMG),

jo 43 % prideluje že več kot pet let, druge manj časa in od slednjih jo 20 kmetij letos prideluje prvič. Za pridelavo konoplje so se kmetije v največji meri odločile zaradi poslovne priljubljenosti oziroma zaslužka, radovednosti, samooskrbe, možnosti kmetovanja brez uporabe FFS (ekologija), majhen delež pa tudi zaradi razširitve kolobarja. Kot glavne prednosti pridelave konoplje navajajo, da je rastlina nezahtevna, primerna za pogoje na njihovi kmetiji in kolobar.

Kljub temu da konoplja v našem okolju nima veliko boleznih in škodljivcev, se kmetje soočajo z nekaterimi težavami pri pridelavi. Največji problem pri pridelavi semena predstavljajo ptice, sledijo zapleveljenost s trajnimi pleveli, večje in druge gosenice, strune, bolhači, divjad in plesen. Okrog 15 % pridelovalcev težav v posevku ne opaža. Od vremenskih vplivov jim največje težave povzročajo visoka vlaga, suša, toča in veter. Kar polovica kmetij konopljjo žanje ročno. Pri strojni žetvi v 57 % uporabljajo žitni kombajn, predelan stroj na traktorski priključek (16 %), žitni kombajn z adapterjem za sončnice (11 %), kosilnico (11 %) in zelo majhen odstotek silažni kombajn. Po spravilu večina suši pridelek na mrežah. Kar 25 % pridelovalcev za sušenje koristi uslugo drugih.

Slovenija bi v času velike potrebe po zelenih tehnologijah in surovinah lahko bolje izkoristila potenciale, ki jih ima industrijska konoplja. Rabili bi jasnejšo strategijo razvoja in seveda ustrezno zakonodajo, da bi se lahko razvili uspešni poslovni modeli. S tem in učinkovitim prenosom potrebnih znanj bomo prepričali tudi kmetovalce, da se bodo odločili za pridelavo.

STROKOVNI SEJEM KMETIJSKE IN GOZDARSKE MEHANIZACIJE

REŠITVE ZA VSE KMETOVALCE IN GOZDARJE

- 120 direktnih razstavljalcev
- 300 blagovnih znamk
- 8 sejmskih dvoran
- 21.000 strokovnih obiskovalcev

CELJSKI SEJEM 9.-13. februar 2022

Celjski sejem

www.ce-cejem.si

Natura 2000 na mednarodnem sejmu AGRA

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) že leta aktivno sodelujemo na mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu AGRA. Ker pa smo tudi eden izmed 15 partnerjev v LIFE integriranem projektu za okrepljeno upravljanje Nature 2000, smo letos na sejmu del razstavnega prostora namenili tudi največjemu naravovarstvenemu omrežju. Na sejmu AGRA smo obiskovalcem skušali približati povezavo med kmetijstvom in Naturo 2000. Obiskovalci so več lahko izvedeli tudi v zloženki Kmetijstvo in Natura 2000,

ki so jo pripravili v Zavodu Štirnica v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kar 50 obiskovalcev je želelo več informacij o Naturi 2000. Ob kolesu sreče pa so za pravilne odgovore o Naturi 2000 prejeli tudi praktično darilo. V Sloveniji imamo 20 % kmetijskih zemljišč med 37 % celotnega ozemlja, ki ga pokriva omrežje Nature 2000. V letu 2019 so se zaradi Nature 2000 izvajali naravovarstveni ukrepi na skupno 6,4 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi v Sloveniji. Kmetijske površine so se v Sloveniji v zadnjih

letih nekoliko povečale. Tudi znotraj Nature 2000 opažamo enak trend pri obsegu kmetijskih površin. Kmetijci z naravo sodelujejo

vsak dan, zato da lahko pridelajo kakovostno hrano. Ker pa se na zavarovanih območjih lahko srečajo z nekaterimi omejitvami, Natura prinaša možnost nadomestil za varovanje narave.

Ker se zavedamo povezanosti kmetijstva, varstva narave ter njunega pomena za zdravje ljudi, bomo prisotni tudi na 51. sejmu Narava - Zdravje, ki bo potekal med 20. in 23. oktobrom na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Matevž Močnik Grčar
in Aleš Tolar, KGZS

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

www.natura2000.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

51. SEJEM NARAVA-ZDRAVJE
20.-23. OKTOBER
GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

IZ VSEBINE:

- Krepimo zdravje z zdravilnimi rastlinami
- Okušajte lokalno pridelano hrano
- Top vadbeni trendi z Natašo Gorenc
- Brezplačno izmerite svoj krvni sladkor, holesterol, tlak, gleženjski indeks idr.
- 6. Maraton pozitivne psihologije
- Kako varno in zmerno uporabljati zaslone z zavodom Logout
- Kako delujejo cepiva in osnove imunologije
- Postanite krvodajalec in podarite utrip
- Poskrbimo za kučke in druge male živali
- Pobožajte eksotične plazilce na razstavi Bioexo

Za obisk sejma upoštevajte PCT pogoje.
Po nakupu vstopnice se na Covid-19 lahko brezplačno testirate.

Vabimo na

6. strokovni posvet Reja drobnice
Dobrna 2021

6. strokovni posvet Reja drobnice
18. in 19. november 2021 v Termah Dobrna

Programski sklopi posveta:

- REZULTATI EIP
- EKONOMIKA IN TRŽENJE EIP
- GENETIKA IN SELEKCIJA
- ZDRAVSTVENO VARSTVO
- PLENILCI
- PREDSTAVITEV DOBRIH PRAKS

Podroben program posveta je objavljen na spletnih straneh www.drobnica.si in www.kgzs.si.

Kotizacija: 80 evrov, za vsakega naslednjega družinskega člana 60 evrov, za en dan 50 evrov. Kotizacija zajema: stroške organizacije posveta, gradivo posveta, kosilo, skupno večerjo z družabnim večerom, napitke med odmori.

Prijave: na e-naslov: drobnica@km-z.si ali telefon: 00 386 (0)41 680 551.
Prijava bo veljavna po plačilu kotizacije na transakcijski račun:
Zveza društev rejcev drobnice Slovenije, Rodica, Groblje 3, 1230 Domžale
IBAN: SI56 1918 0500 1149 391. Koda namena: OTHR. Referenca: SI 00 1819-2021.

Rezervacije prenočišča:
Recepcija Term Dobrna: 00 386 (0)3 78 08 110 ali info@terme-dobrna.si. Ob rezervaciji navedite, da ste udeleženec posveta Reja drobnice. Za plačilo lahko unovčite turistični bon.

Zdravo z naravo!

Na 51. sejmu Narava-zdravje se bodo od srede, 20., do sobote, 23. oktobra, predstavljali številni pridelovalci zdrave, lokalne hrane, z njimi pa bo tudi Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KGZS že tradicionalno sodeluje na sejmu Narava-zdravje, saj sta njeno poslanstvo in delo močno povezana z naravo. Prav tako v sodelovanju z organizatorjem sejma (Gospodarsko razstavišče, d.o.o.) omogočamo našim kmetijam cenejše sodelovanje in s tem lažji pristop do kupcev ter spodbujamo njihovo tržno usmerjenost.

V okviru velikega razstavnega prostora KGZS se bodo tako predstavile:

Oljarna Kolarič je manjše družinsko podjetje iz Slovenskih goric, natančneje med Svetim Jurijem in Sveto Ano. S pridelavo bučnega olja so se začeli ukvarjati pred dvajsetimi leti. Imajo lastno oljarno, med izdelki pa najdete različne vrste olj, namazov in semen.

Kmetijska zadruga Šaleška dolina se predstavlja z blagovno znamko **Ekodar**, tj. ekološkim mesom. Od začetkov prodaje leta 2010 do danes so največji ponudnik ekološko prirejenega mesa pri nas. Zaradi številnih visokih standardov ekološke pridelave je meso bolj polnega okusa in je manj zamaščeno. Vsebuje tudi več omega-3-maščobnih kislin in vitaminov. Pri vzreji živali na kmetijah ne uporabljajo GSO, prav tako so prepovedani prehranski dodatki. Posebej pomembno je tudi to, da v ekološki govedini Ekodar ni sledi antibiotikov in pesticidov.

Na ekološki kmetiji Paldauf živi šestčlanska razširjena družina treh generacij. Obdelujejo 30 hektarjev njivskih površin in cela kmetija je v ekološkem kmetovanju. Zanj so se odločili predvsem zato, ker želijo naravi in sebi najboljše, pridelati želijo kar se da zdravo hrano. Želijo si, da pridelke, ki jih pridelajo na njivah, tudi predelajo v hrano oz. jih porabijo za živali na svoji kmetiji. Na kmetiji imajo prosto rejo prašičev slovenske avtohtone krškopoljske pasme in kokoši nesnice.

Jeruzalem SAT oljarna in mešalnica Središče d.o.o. tradicijo oljarstva v Središču ob Dravi ohranja iz generacije v generacijo. Bučna semena skrbno izbirajo od lokalnih pridelovalcev, ki jih pridelajo na poljih z največ sonca Prlekije in Prekmurja. Leta proizvodnje in izkušnje oljarjev jim omogočajo, da proizvajajo Štajersko prekmursko bučno olje, ki je pridelano po naravnem tradicionalnem postopku, po receptu naših prednikov. Uvršča se v najvišji kakovostni razred in med slovenske zaščitene posebne kmetijske pridelke oziroma živila z geografsko označbo.

Turistična kmetija Balon je družinska kmetija z dvajsetletno tradicijo. Nudijo domače suhomesnate izdelke (velikonočne šunke, klobase, slanino, salame) in domače bučno olje (s česnom in čebulo). Njihova posebnost je jelenova salama, prodajajo pa tudi konjsko salamo in salamo iz mesa krškopoljskega prašiča.

Ekološko posestvo Preščan predstavlja blagovno znamko **Nasmeh Narave** z ekološko pridelanimi izdelki, ki so certificirani in izdelani z željo, da vam približajo zakladnico blagodejnih učinkov, ki se skrivajo v naravi. Vsa zelišča so pridelana na **ekološkem rodovnem posestvu Preščan**. Vsi izdelki so ročno delo, narejeni z obilico dobre volje, pristne in čiste energije ter podkovani s strokovnim in tradicionalnim znanjem o zeliščih.

Zavod Seneno meso in mleko je projekt Evropskega partnerstva za inovacije. Namen zavoda je vzpostaviti in optimirati celovito verigo od travnika do krožnika. Zavod si prizadeva za povečanje ugleda in izboljšanja pogojev kmetovanja na OMD območjih z izgradnjo močne blagovne znamke za kakovostno prirejeno seneno meso in mleko. **Vodilni partner** je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

Libona, d.o.o., S.O.P., je lastnik blagovne znamke HEMPLIGHT in so certificirani kot ekološki proizvajalec industrijske konoplje. Pri proizvodnji izdelkov uporabljajo postopek liofilizacije, da dosežejo optimalno koncentracijo zdravilnih sestavin konoplje.

Vabljeni ste na sejem, kjer se obeta bogat spremljevalni program s predavanji, okroglimi mizami, delavnicami ipd. Več informacij lahko dobite na www.narava-zdravje.si.

Ob nakupu vstopnice prejmete brezplačni izvod kataloga, zanimivo branje tudi kot priloga časnika Svet24 in revije Zarja /Jana. Organizator je za varnost in upoštevanje pogojev PCT na sejmu poskrbel še za brezplačno testiranje.

Rejci cike imajo novo vodstvo

Konec avgusta je potekal volilni občni zbor Združenja rejcev avtohtonega cikastega goveda v Sloveniji. Člani so za novega predsednika združenja izvolili **Antona Jamnika**, strokovni tajnik bo še naprej **Matjaž Hribar**, v upravnem odboru bodo sedeli **Marija Kožar**, **Jože Kreže**, **Marjan Burja**, **Franc Likar**, **Milan Hribar**, **Metka Žan**, **Marko Kumer** in **Borut Bračič**, delo društva bodo nadzirali **Marta Poljanšek**, **Matej Krivec** in **Marjeta Valas**, častno razsodišče pa sestavljajo **Stane Bergant**, **Janez Mrak** in **Venceslav Dobravec**. Novemu vodstvu so poleg članov čestitali tudi vabljeni gostje Jernej Vrtačnik s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Tomaž Perpar s Kmetijskega inštituta Slovenije, Tomaž Petek s KGZS – Zavoda Kranj, mag. Janez Kunc z Osemenjevalnega centra Preska in dr. Metka Žan z Biotehniške fakultete ter jim zaželeli uspešno vodenje rejske organizacije v naslednjem obdobju. Strokovni tajnik Matjaž Hribar je bivšemu predsedniku **Janezu Mraku** v zahvalo predal spominski zvonec, prav tako pa je zvonec (še za lansko leto) za prizadevno delo v združenju prejel **Stane Bergant**.

Matjaž Hribar

Prejemnika priznanj – zvoncev Stane Bergant in Janez Mrak ter strokovni tajnik Matjaž Hribar

SKRIVNOSTI NARAVE IN KMETOVANJA

Kaj je gnoj iz roga in kako ga pripravimo (preparat 500)

Izraz srečamo pri biodinamiki, kjer gnoj iz roga igra zelo pomembno vlogo. Teorijo, da škropljenje s tako pripravljenim kravjakom spodbudi rastlino k bistveno večjemu oblikovanju korenin in da učinkuje kot koncentrirana gnojilna moč, praktiki potrjujejo. Potrjujejo tudi trditve, da uporaba v času suše pomaga rastlinam kot blagi dež.

Ta preparat si lahko naredimo sami. Kako? Potrebujemo čvrsto in sveže kravje blato (od krav z rogovi, ki so krmiljene s senom ali ovseno slamo) in kravje rogove.

Gnoj (naberemo v dnevih, ko potuje Luna pred Ozvezdjem Leva ali Device – glej Setveni priročnik Marije Thun) napolnimo v rogove do konice. Kdaj? V dnevih okoli praznika nangelov Mihaela, Gabrijela in Rafaela 29. septembra in vse do 1. novembra. Na dan za cvet ali dan za plod (glej Setveni priročnik Marije Thun) zakopljemo obrnjene navzdol, da se odvečna tekočina iz roga sproti odceja, v oživljeno zemljo 50–60 cm globoko in označimo kraj. V zemlji napolnjene rogove pustimo do pomladi, do časa, ki ga navaja Setveni priročnik Marije Thun. V Priročniku pa razberemo, da je to takrat, ko je planet Merkur pred ozvezdjem Oвна. To je vsako leto seveda drugače – včasih že sredi aprila, drugič pa šele v prvih dneh maja. Rogove izkopljemo, izbezano vsebino rahlo osušimo in shranimo v glineni posodi do uporabe. Shranjevanje je pomembno, ker želimo energije, ki so se v času zime v kravjak vtisnile, obdržati.

Preparata ne uporabljamo v čvrsti obliki, temveč ga pripravimo kot škropivo. Vzamemo 12 dag preparata in 40 litrov vode, mešamo eno uro in količina zadostuje za hektar kmetijske površine. Za več korenin priporočamo škropljenje ob setvi, zelo dobro pa je redno škropljenje vseh kmetijskih površin med koncem novembra do februarja, kadar ni zmrzali ali snega. Za omiljenje suše se priporoča škropljenje pozno zvečer, skoraj v temi. Rastline rastejo iz energij Zemlje in energij kozmosa in prav to povezovanje jim s preparati omogočamo.

Ko človek ugotovi, da te pravilne trditve držijo in se plodnost zemlje in zdravje rastlin izboljšujeta, ga radovednost za uk kmetijske duhovne znanosti ne zapusti več. Upoštevanje koledarja za delovna opravila, škropljenje biološkodinamičnih preparatov in uporaba čajev ni le brezplačna pot do uspeha, temveč tudi pravo veselje.

Maja Klemen Cokan, KGZS – Zavod Celje; maja.klemencokan@ce.kgzs.si

NAGRADNA UGANKA

Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. novembra na naslov **Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.** Odgovor lahko pošljete tudi po e-pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si s svojim imenom in naslovom.

Večje naselje ob Sotli										
Motnja imunskega sistema, za katero so značilne pretirane reakcije										
Tretji planet našega osončja										
Reka v Republiki severni Makedoniji										
Prvi kmetijski minister v samostojni Sloveniji (Jože)										
Ozimno žito										
Član parlamenta										
Kdor posoja denar za visoke obresti										
Najdaljša evropska reka										
Starozavezni prerok										
Z destilacijo pridobljena alkoholna pijača										
Redko žensko ime										
Velika bela ptica z dolgim vratom										
Letni čas pisanih barv										
Največja zvezna država Združenih držav Amerike										

Izmed pravih odgovorov bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je **ŠPORTNO POLETJE.**

Izmed prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Vera Žorž, Podnanos; Vesna Vodopivec, Prestranek; Ivan Mehle, Grosuplje; Sonja Frangež, Rogatec; Milena Župevc, Uršna sela. Čestitamo!

NAGRADNA KRIŽANKA

Na kvizu najboljši Suhokranjci

Pred začetkom počitnic so DPM Spodnje Podravje, KGZS – Zavod Ptuj, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Zveza slovenske podeželske mladine na Ptuj organizirali 48. državni kviz Mladi in kmetijstvo. Na njem je med desetimi ekipami zmagala ekipa Društva podeželske mladine Suha krajina, v kateri so bili **Vesna Zarabec, Tilen Gnidovec in Teja Skube.** Tekmovalci so se pomerili v znanju s področja biodiverzitete, združništva, o pomenu lisaste pasme govedu v Sloveniji ter poznavanju dobrih praks mladinskega dela v času epidemije. Drugo mesto je osvojila ekipa DPM Mežiška dolina, tretje pa ekipa DPM Tabor. (Foto: Julija Kordež, ZSPM)

Ma. P.

Natečaj za 25. Vinsko kraljico Slovenije 2022

Slovenija, dežela z bogato tradicijo vinske kulture in pridelave vina, izbira s poslanstvom promocije slovenskih vin, vinogradništva in slovenskih vinorodnih dežel Vinsko kraljico Slovenije.

Naziv Vinska kraljica Slovenije lahko pridobijo dekleta med 18. in 25. letom starosti, slovenske državljanke samskega stanu, ki imajo znanje o vinih, slovenskem vinogradništvu, znanje vsaj enega večjega svetovnega jezika in vozniški izpit.

Prijavljene kandidatke, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem, bodo v začetku novembra 2021 objavljene na predstavitev komisiji za izbor 25. Vinske kraljice Slovenije. Najprimernejše dekle, izbrano skladno s pravilnikom, bo okronano v januarju 2022.

Prijava kandidatke mora vsebovati: ime in priimek, stalni naslov, datum in kraj rojstva, kontaktne podatke (številka mobilnega telefona, elektronski naslov), podatke o izobrazbi, kratak življenjepis in fotografijo.

Prijave pošljite do 25. oktobra 2021 na naslov: Pomurski sejem d.o.o., Cesta na stadion 2, 9250 Gornja Radgona (Vinska kraljica Slovenije) ali na spodnji elektronski naslov.

Dodatne informacije: Miran Mate, tel.: 041 263 107, e-pošta: miran.mate@pomurski-sejem.si.

V KRALJESTVU UGANK

www.salomonov-ugankar.si

AVTOR: GREGA RIHTAR

SPLOŠNO PRIZNANJE VELJAVE

GRŠKI FILOZOF IZ MILETA

LEKARNA

TROPSKO DREVO IZ DRUŽINE BANANOVCEV

NEKDANJI ŠVICARSKI POLITIK (GUSTAVE)

PTIČJA SAMICA

MESTNA ČETRT DUBROVNIKA

BOSANSKO MESTO OB REKI KRIVAJI

GIBANJE ZRAKA SOL JODOVE KISLINE

VOJDA, NACELNIK, POGLARAR

TELO, KI GA OMEJUJE OSEM ENAKOSTRANIČNIH TRIKOTNIKOV, OSMEREC

GLASBILLO S STRUNAMI

IGRALEC ZALOKAR GOROVIJE V BOLGARIJI

NAŠ PISATELJ (IGO) SOPROGA

RITUAL

POKOPALIŠČE NA JVEČJI OTOK MALIH SUNDV

NASELJE V OBČINI MORAVČE

ANTON FOERSTER PEVKA FRANKLIN

MESO MLADEGA GOVEDA

VOJVODINSKO MESTO OB REKI DONAVI

NAŠ GEOLOG (FRANC)

FENIČANSKA BOGINJA LJUBEZNI

ŠAHIST TRATAR

PODATKI, NAVEDBE

EDVARD KOCBEK

AVSTRIJSKI PEVEC JÜRGENS REŽISER JEMERSIČ

GRŠKA BOGINJA JUTRANJE ZARJE PLOD

OPRAVLJANJE DAVČNIH POSLOV

GRŠKI JUNAK PRED TROJO

PRIPADNIK ELEATSKE FILOZOFSKE SOLE

GRŠKI JUNAK PRED TROJO

LITERARNA JUNAKINJA ASTRID LINDGREN

PESNIK ZAJC

Geslo križanke pošljite do 19. novembra na naslov **Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA.** Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov zelena.dezela@kgzs.si, seveda s pripisom **NAGRADNA KRIŽANKA** in vašimi podatki.

Med pravih odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade.

Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila **REŠUJTE KRIŽANKE**) bodo nagrade prejeli: Irena Gostiša, Črni vrh; Kristina Koželj, Motnik; Jožef Luršak, Muta; Marko Piko, Ljubljana; Urška Taler, Zgornje Gorje. Čestitamo!

Z novo žago do stabilne prihodnosti kmetije

Visoko nad dolino Meže je med Peco in Uršljo goro razložena hribovska vas Plat, kjer v osrčju koroških gozdov kmetuje družina Potočnik, Najevnik po domače. Ukvarjajo se živinorejo, redijo krave dojlje lisaste pasme, glavni vir dohodka pa je gozd. V zadnjih dveh letih še toliko bolj, saj svoj les predelajo na lastni novi žagi. Da pa je le-ta bolje izkoriščena, opravljajo tudi storitve razžaganja lesa.

Marjan Papež, KGZS
marjan.papez@kgzs.si

Kmetija Najevnik se nahaja na vzhodu Karavank na 875 metrih nadmorske višine, posest pa meri 47 hektarjev. Na domačiji poleg Gregorja živijo življenjska sopotnica Klavdija in 10-letna Ana Marija ter starša Tanja in Edvard. Ker sta oba že upokojena, lahko veliko pripomoreta, da domačija živi in diha s polnimi pljuči.

Gozda je 35 hektarjev. »V gozdu prevladujejo iglavci: smreka, bor in jelka. Po vetrolo-

ali v začetku junija, do jeseni se zvrstita še dva odkosa. Prvo kotrskih nadmorske višine, posest pa meri 47 hektarjev. Na domačiji poleg Gregorja živijo življenjska sopotnica Klavdija in 10-letna Ana Marija ter starša Tanja in Edvard. Ker sta oba že upokojena, lahko veliko pripomoreta, da domačija živi in diha s polnimi pljuči.

Še vedno zapoje kosa

Kot zanimivost naj povemo, da del površin še redno kosijo ročno. Na strm travnik pod domačijo se v ranem jutru odpravi pet mož, ki v treh urah pokosijo približno 30 arov.

Dojilje se preko leta pasejo, a jih vsak večer vračajo v

Mladi prevzemnik Gregor Potočnik z družico Klavdijo ter staršema Tanjo in Edvardom skrbno obdeluje visokogorsko kmetijo nad Mežiško dolino.

hlev, kjer so uhlevljena teleta. Sočasno, ko podojijo teleta, tudi pomolzejo nekaj mleka, da ga imajo zase, naredijo pa tudi sir in skuto za domačo rabo.

Če ne dobiš službe ...

Po zaključnem študiju gozdarstva Gregor ni mogel dobiti niti pripravništva, kaj šele zaposlitev. Vse bolj je začel razmišljati, kaj storiti, in vse bolj je razmišljal, da bi ostal na kmetiji. Ker je imela v tistem času tudi mama Tanja zdravstvene težave, je dozorela odločitev, da prevzame kmetijo.

Gregor Potočnik je domačijo kot mlad prevzemnik prevzel leta 2016. Da je bila odločitev lažja, prav tako priprava

razpisne dokumentacije, je poskrbel terenski kmetijski svetovalec Konrad Dihpol s celjskega kmetijsko-gozdarskega zavoda. S sredstvi iz razpisa so posodobili strojni park. Kupili so nov traktor, kosilnico in dvoosno prikolico.

uspešna in iz razpisnih sredstev so kupili novo žago ter robilnik.

Do naložbe so bili, ko so pripravljali dokumentacijo, nekateri uradniki zadržani, saj so menili, da bi morali žago postaviti v industrijsko cono v Mežici. Pomislek je bil zaradi elektrike in transporta. Dvainsvetkilovatni motor je velik porabnik, za zagon uporabi frekvenčni in sedaj žaga deluje brez težav.

Lani so razžagali približno 1.000 m³ lesa, pretežno kot storitev za omenjeno podjetje, in nekaj lastnega lesa. Razžagujejo les za ostrešja, deske in late. O

Želijo si boljše cestne povezave

Transport na kmetijo in s kmetije pa ostaja problem. »Nujno bi bilo, da bi imela občina Mežica več posluha za izboljšanje cestnih povezav. To je za nas zelo pomembno, še zlasti zaradi prevoza lesa, ki nam ga podjetje, s katerim sodelujemo, vozi s kamioni. Problem je spomladi, ko je odjuga in so ceste zmeščane. Ceste bi bilo treba bolj utrditi. Tako bomo mi lažje vztrajali v teh hribih, ki ostajajo obdelani zato, ker to delamo s srcem, a vendar potrebujemo tudi pogo-

Podoba domačije Najevnik se spreminja. Desno je nova žaga, spredaj pa bo v nadgrajeni strojni lopi nastal bivalni prostor za novi rod.

Z naložbo v novo žago za razžaganje gradbenega lesa je kmetija dobila stabilen dohodek, ki bo omogočil obstoj in razvoj.

mih decembra 2017 in novembra leta 2018, v katerih je padlo okrog 1.300 kubikov lesa, pa so začeli zadaj rasti samonikli javorji, sami pa smo zasadili tudi 2.000 sadik bukve. Zaradi podnebnih sprememb se namreč tudi na višjih legah vse bolj obnesejo tudi listavci,« pove Gregor Potočnik.

Obdelovalnih zemljišč je dvanajst hektarjev, prevladuje travinje. Pridelavo kornje so opustili, saj so bili pridelki skromni, pa še divjad in jazbeci so imeli »samopostrežno«. Zaradi nadmorske višine je prva košnja proti koncu maja

Z lasersko pomočjo je robljenje desk veliko lažje.

Ročna košnja je še vedno del letnih opravil na kmetiji.

... zapoje žaga

Seveda je na njihovi kmetiji kot na večini podobnih na Koroškem pela žaga. Skoraj štirideset let staro žago je Gregor leta 2013, ko se je odločil, da bo ostal na kmetiji, nadomestil z novejšo. Kmalu se je pokazalo, da bi bilo lahko razžaganje lesa pomemben vir dohodka na kmetiji, zato je pred dvema letoma dozorela ideja o postavitvi nove sodobne žage. Odločitev je bila lažja, saj že več let tesno sodelujejo s podjetjem, ki izdeluje leseno embalažo.

Kandidiral je na razpisu za naložbe v predindustrijsko pridelavo lesa iz PRP 2014–2020. Tudi tokrat se je po pomoč za pripravo razpisne dokumentacije obrnil na kmetijsko svetovalno službo, in sicer na specialitko za razvoj podeželja Darjo Jeriček. Kandidatura je bila

nadaljnji obdelavi lesa pa zaenkrat ne razmišljajo. So pa pred nekaj tedni kupili manjšo rabljeno sušilnico za les. Lesne ostanke zmeljejo v sekance, kakih 100 m³ jih porabijo zase, večino pa prodajo v Avstrijo.

je, da bomo ohranjali poseljeno in obdelano podeželje,« zaključil mladi prevzemnik Najevnikove domačije.

Kot se spodobi za koroško kmetijo, je na njej tudi čebelnjak.

S pašo vzdržujejo obdelane strmine Karavank.